

مرگ مینا

(کلام پکیر شیرجان)

پہنچا پول : عبداللہ جان جمالہ پٹی

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

www.balochiacademy.org

Email: balochiacademy@gmail.com

© بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

مرگ مینا	:	کتاب و نام
شاعری	:	کتاب و چہرہ
پکیر شیرجان	:	شاعر
عبداللہ جان جمالہ پٹی	:	پہنچا پول
پروفیسر محمد یوسف بلوچ	:	پروف و انوک
شہبیک بلوچ	:	کپورنگ
نذر بلوچ	:	ڈیزائننگ
یونائیٹڈ پرنٹرز کوئٹہ	:	پرنٹر
1993	:	اولی چاپ
2014	:	دوی چاپ
500	:	دائک
100 کلاہار	:	نہار

ISBN: 978-969-9768-25-5

یات گیری

من وتی جو انیس براہندگ و بلوچی ء نامی نیس قلکار واجہ میر عبداللہ شہوانی ء
مٹت وارن کہ آئی منی پانزدہ سالگیں مسودہ ء کہ پکیر شیرجان ء شعرانی دفتر انت منی دست
ء آورت دات۔ اگہ آئی چومہ کرتیں اے کتاب چاپ نہ بوت۔ من آئی باز مٹت
وارن۔ ہے ڈول ء من بلوچی ء نامداریں و ش نہیں ندکار و واجہ یوسف شاہوانی ء
مٹت وارن کہ آئی باز زوت اے دفتر ء راوش نہیں ء صورت دات و اے کتاب ء راچ
وانوکان تیار کرت۔ من واجہ پروفیسر میر عاقل خان ء ہم باز مٹت وارن کہ آئی وتی
نادرانی ء باوجود پ اے کتاب ء مقدمہ یے نبشنگ کرت۔

عبداللہ جان جمالدینی

C-30 یونیورسٹی کالونی کوئٹہ

۲۳ مئی ۱۹۹۳ء

نامدات

چاگئے ء شکر گالیں

شاعرانی

نام

ء

لڑ

ہجاء

نوٹھے ۽ شہر ۽ چہ دو نیم یا سے ۳ میل دور روکھتی زربار ۽ نیمگ ۽ چہ میان
استانی دگ آر سی ڈی (R.C.D) روڈ ۽ چٹیں پلو ۽ زیارت دھگیر ۽ ہلک انت۔
اے ہکیر شیرجان ۽ پس و پیر کی نیس دوار انت۔ نوٹھے ۽ پلو بزان ہجپانی سلسلہ ہے
ہلک ۽ نزیک ۽ سیدیت و نیام درگ کنت۔ دگ (آر سی ڈی) روڈ چہ ہے نیام
درگ ۽ شول کنان ۽ دیم چہ میان استانی ملکان و یورپ ۽ تچان ۽ روت۔ چہ ہے نیام
درگ ۽ سے ۳ کھن (کارین) ہم گوزنت کہ نوٹھے ۽ کوچک ۽ مزینیں بہرے سیر آپ
بیت۔ چہ اے جاگہ ۽ دور روکھتی نیمگ ۽ بزرین و سہرین ریکانی زٹنیانی (ریک ۽
ہجپانی) دگر ریسکے (سلسلہ یے) بنا بیت۔ ہے ڈول ۽ زیارت دھگیر ۽ ہلک ۽ نزیک
۽ روڈ ۽ چٹیں دست ۽ پلو ۽ بوز ۽ ج ۽ جوڑے و آئی بزرگ ۽ کڈ کے آئی سر ۽ لکڑ چک
انت و لکڑانی سر ۽ پٹولہ بستگنت۔ ہے ڈرستیں از باب زیارت دھگیر ۽ انت۔ ہندی
مہلوک گیشتر جنیں آدم چہ زیارت ۽ کایت و لکڑان چندینت ۽ گوندینت چہ وئی مقصد و
خراداں چہ زہگانی نادراہیاں اے نابزانتیں ناسرہدیں بڑگ دھالوینت۔ زیارت دھگیر ۽
ہلک ۽ نام ہے سوب ۽ پڑوتہ و ہکیر شیرجان ہے ہلک ۽ جامند انت۔
زیارت دھگیر ۽ ہلک ۽ زرباری نیمگ ۽ نوٹھے ۽ کوچک ۽ سیاہیں ڈل انت۔

- 1- ہجاء 9
- 2- ہکیر شیرجان ۽ شاعری 13
- 3- مرکب مینا 24
- 4- کیگد ۽ سیل 27
- 5- کسان زاتیں پری 32
- 6- زمانے بند کحت نوداں 34
- 7- خداداد ۽ کنتین زاری 38
- 8- رنگ رنگ ۽ شعر (میرخان نوشیروانی ۽ وزگیری) 41
- 9- سردار یعقوب خان ۽ کوش 45
- 10- شاغاسی مولاداد 49
- 11- سردار رحیم خان بادینی 55
- 12- میر رحیم داد لانگو 64
- 13- رب کریم ساز 69
- 14- راست ۽ دروگ فی ملام 77
- 15- پخت 82
- 16- ہجاء 84

اے درتیں حالاں چہ سہرا بیت کہ نوٹھے ء کوچک ریدگی کوچک و بجا ہے
 بوت۔ بے مارا گوں پکیر شیرجان کارانت۔ اور جہر ہم پکت و پدرانٹ کہ نوٹھے ء کوچک ء
 ہریم ء نامی نیں انسان ودی گرت۔ کہ چہ آہاں نامی نیں شاعر بونگ انت۔ ریکی بشام،
 سید یاسین، حیات خان، شفیع خان، قیصر خان، شیرجان ورنہ ء بلوچی لہرانگ ء شاعری ء
 شروکیں نام گل خان نصیر و آزارت جمال دینی انت۔ باریں دگہ چنت اے ملگزار ودی
 پکت۔

گوشمت ماندانیائی سئے بہر انت۔ یک بہرے پندرائی و چنال انت۔ سئلے
 شہ مجگور عیسیٰ ء آحتہ و باقی شہ ہیلمند ء کوچک بزاں گرم سیل (سیتان) ء آحتہ۔
 پکیر شیرجان چہ ہے گڈی بہر ء بوت۔ پکیر شیرجان ء بُن بیزک ء درویشی ء پکیری ء راہندہ
 گپتہ و زیارت دھگیر ء مجاور ٹوت۔ ہمیشا اے کھول ء پکیر ء لقب گوں نام ء ہور انت۔
 پکیری ء ابید اے کھول ء یک خاصیت شاعری ٹوت۔ پکیر شیرجان ء پس پکیر ملنگ جان ء
 شاعری گرت۔ پیرک پکیر رحمان شاہ شاعری گرت۔ و شیرجان ء بچ ملنگ شاہ کہ من و ت
 آزاد بستگتن ہم شاعری ء تندہ را وشتگتنی پکیر شیرجان ء بچ پکیر ملنگ شاہ ء یک
 شیرے ”بلوچی نی لی ماہتا ک کراچی ء جولائی ۱۹۵۶ء ء چاپ بوت۔

پکیر شیرجان یک رنگین مہیں ورنایے آت۔ آئی پکیری ہم نہ گرت۔ بس آئی
 دوستریں شغل بونگت، شاعری و شکار۔

پکیر شیرجان ء زندہ ء احجام ہم عجیبیں رنگے ء ٹوت۔ قصہ جوش انت۔ کہ مرو جان
 چہ اندازگ ء ہفتاد سال ساری ء، مردمانی گوشگ ء آدہ اے۔ ڈی نامی نیں پرگی یے
 کہ چاگئے ء پولیٹیکل ایجنٹ آت۔ شیرجان ہروچی ڈول ء صہب ء مہالہ نوک جو ء پشکار
 ء شگت۔ ہے ڈول ء آئی براہندگ سردار مہر اللہ جمال دینی ہم شکار ء شوقی آت۔ نوک
 جو ء پشکار ء شگت۔ چہ شکار ء رند دونیں براہندگ گوں یک و دگر ء اوشتا شکنت۔ و

کوتہ زاہدان ء ریل ء لین (LINE) چہ ہے ڈول ء گوزیت۔ و دے ہے لین ء سر ء
 ریل گاڑی گوزیت دیم چہ زاہدان یا چہ زاہدان ء دیم چہ کوسٹ ء شول کنان ء شوکار جنان
 بیت و کش و گور ء بے تواریں چاگرد ء نوک ء بونگ ولزگے ودی کنت۔ ریل ء دگ
 ء چہ آ دیم زرباری پلو ء نوٹھے ء پیداوریں دراج کٹیں مات کوہ ء برزیں حصار انت۔
 نیام ء پلین کوچک انت نوٹھے ء۔

ہے وٹیں زید و زیبائیں کوچک ء مئے نامی نیں شاعر شیرجان ء وتی ورنای
 گوزیت۔

پکیر شیرجان اصل ء چہ ماندانیائی مکت ء آت کہ نوٹھے ء کوچک ء کھن تریں
 مکت لیکگ بیت۔ بازاری گپت ء اے اصل ء چہ بلوچستان ء کھن تریں ٹکان نیچاری
 انت۔ بے ایشانی زبان چہ و دہ ء بلوچی انت و نون رخشانی آنت و گوں جمال دینی مکت ء
 بستگت۔ خمنی رواج ء گوں جمال دینیاں مرد بہر ش شریک انت و غم و شادہ ء ہم کو ہمیشاں
 ہوار انت۔ روایت ایش ہم است کہ نوٹھے ء کوچک ء سری وادہ ماندانی بونگت،
 اے دگ ء ایشانی جو و بیتاپ بونگت و باگک ء ایشانی قلات ء کھنیں نشان ہنگہ
 برزیں دیوالانی صورت ء ودی ہنت۔ رند ء جمال دینی، بادینی ورنہ ء ذکر مینگل نوٹھے ء
 کوچک ء آباد بونگت۔

نوٹھے انسانانی باز کھنیں دوار جا ہے کہ اودا بلوچستان ء دگہ ہندانی ڈول ء
 بازیں دمب و نشان چو کہ گور بست، گورانی قبرستان، قلاتانی نشان ہنگہ استنت۔
 جمال دینی چنگ ء پستی نیگ ء ماہ فگی کنبہ و زربار ء مزنیں دمب و ہے بلوانی تھا بازین
 جا کہ ہے گواہی ء دینت کہ ایدا باز کھنیں زمانگ ء انسان جاہمند بونگ انت۔ و ت
 پولیٹیکل ایجنٹ ء ہنگہ ء کوہ کہ ایش ء سگی قلات گوشگت چہ ہے کوہنیں نشانان انت۔
 پرگی سوادیاں ہم وتی ہشتا کال نوٹھے ء کھنیں و باز عہدی انسانی آباتیانی ہند گوشہ۔

پکیر شیرجان ء شاعری

پکیر شیرجان نونزدی سدی عیسوی ء هنری بلوچی شاعر و شاعر جنو کے یونگ بلکن اے بکشیں ہکاری و پہلوانے دی یونگ۔ شتر جن، من ہمیشا کشیں کہ آنے ایوک ء شتر و کال پر بنگ بلکہ وئی شتران گوں و شیں مئے ء گوں ساز و آواز ء کشنگ۔ پہلوان و ہکاری پیشکا کشیں ء کہ گوں وئی گلریں بیل و امیلان سنج و سوگاتیں اسپاں سوار بلوچ راج ء الک و پاران و شاران و میکان مہول و دیوان کنگ و کشنگ، آئی وڑ ء آئی بچ پکیر ملنگ جان ام شتر جن و ہکاری یے (مطرب و گویا) ات۔

پکیر شیرجان شہ پیر زیارت دنگیر ء پکیر و مجاوران یونگ۔ اے پیر بزاں دنگیر ء زیارتجاہ ماں نوکھے دنگ ء انت و نوکھے ء شار و بازار ء کساس ء شش میل دور ماں دوسے نامی کوہانی دامن ء انت۔ آئی روکھی کتب ء پلو ء نوکھے ء یسین (ریلوے اسٹیشن) انت۔ پکیر شیرجان ء پیدا ہشت و مرک ء روچ پذیرا نہ انت۔ البت آئی شتران درابیت کہ آ سردار علم خان بادی رخشانی و آئی بچ سردار رحیم خان غازی ء کہ ہر دو نوکھے ء تندوک انت، دور و باریگ دیستگ بلکہ سردار رحیم خان غازی ء مرک ء رند آئی براس میر وینارخان ء کالوای ء رحیم خان ء بچ فوٹ جان ء ستار بندی ام دیستگ۔ اے دور ء نوکھے نیابت گوں چاگئے نیابت ء ہوریک نیابتے بزاں ضلعکے چاگئی ء نام ء انگریز ء جوڑ کنگ کہ آئی پولیشکل ایجنٹ لفٹن ویر WARE یونگ۔ ایٹان آبید منگچر ء

وش گئی ء مشغول انت۔ سردار مہر اللہ خان ء دوٹی نیں ٹوپک کہ گلنگ ہم داشت پڑ ات۔ ناگمان ء آئی دست بہ کلنگ ء اثر و پدا گلنگ یلہ بوت و ٹوپک ء آج نرت۔ ٹوپک ء وپ جہل ات و شیرجان ء پادانی نیمک ء ات۔ پڑیاں شیرجان ء پادان کپت و شیرجان سکت پٹی بوت۔ شیرجان ء ہسپتال ء نوکھے ء بازار ء رینگ بوت۔ بلے تا و ہد ء ہون بازار شکست و ڈاکٹر ء وئی وس کُرت بلے شیرجان ء چہ موت ء وپ ء بچ کپت نہ کُرت۔ ہبے و ہد ء نوکھے ء بازار ء کہ روچ ء گیشتر نوکھے ء مزن و کسان بچ انت۔ ہسپتال ء رستمت کہ شیرجان ء بگندنت۔ شیرجان نامی نیں مردے ات و ہر کس آترا زانت آئی اے حالت ء درستان ء ملور کُرت۔ گیشتر آئی شکاری نیں دوست و شپ و روچ ء دیوانانی باسک چو کہ نوکھے ء زرگر عطا محمد و محمد عمر کہ شیرجان ء شعران آئی حوالہ استمت، و آحتمت۔ سردار مہر اللہ خان جمالدینی آئی شرون ء نعت و میر موی خان جمالدینی ہم۔ و ہدیکہ شیرجان ء شہ بے سائی ء سمارت، سردار ء بخت کُرت ”شیرجان منازان ءے؟“ آئی ہندت و چترک کُرت ”مردم چوں وئی کو شوک (قاتل) ء را نہ زانت نیں۔ سردار چہ آئی اے حیر ء موحجابوت۔ شیرجان سرپند بوت و پدا گوشتی ”سردار من گوں نہ ملہ (مسخرہ) کنین۔ منی مرک (اگر فرتن) ناگت ء مرگے نیں۔ چد و رند شیرجان ء چہ اے دنیا ء وئی چم نر کُرت۔

اے حساب ء معلوم ہنچش بیت کہ شیرجان چہ مشکل چل ۴۰ سال ء وئی ء رسکت۔ وئی ورنائی دور ء میران بوجکت۔

عبداللہ جان جمالدینی

سردار رحیم داد و زہری و سردار میر رسول بخش زڑکزی، و جھالاوان و مینگلانی سردار نورالدین دویم و دگہ بازاری نامان کاریت۔ اہرگ و شورادک و یک بڑیچ اوگان سردار سمند خان و نام و کیرت۔ چوگیش شیرجان و شاعری بلوچانی یک تاریخی رکارڈے ام آست۔ اے وڑجہل و آئی شاعری و مادو مزنیس و نڈان بارو بانگ کنن ا

۱۔ جنگی شاعری ۲۔ عشقیہ شاعری

اول آئی جنگی شاعری بزان جیڑہ و جہال و راجی ڈکٹ و ویلانی شاعری کہ کوہنیں رواجی بلوچی وڑ و واج انت۔ شاعر ہرچی گندیت و اھکنیت باز پہ یدک و راستی ماں وٹی شتران پیش داریت۔ البت شاعر چہ راج ولس و جتا و گستاگ نہ انت پیشکا آلس و واہگ و لوٹ و مراد و ارمانانی درشان کنوک انت۔ اگہ یک سردارے و کار و کردان و آلس ساڑا ہیبت یا ڈوہاریت، پسند کنت یا ناپسند کنت، شاعر گوں آوان گون انت۔ مثال و بگشین حاران و سردار امیر جان و یاگی بوہگ و پدا گوں انگریز و جنگ و سستی و لگوری و بلوچ استمان جہل جت و بدگشت و انگریز افسر ویر و بہادری و ساڑا ہیبت و ناز و جنت پیشکا شاعر دی انجو گشتیت: سردار رحیم خان غازی وٹی سیادر جمل خان و کسانیں جبرے و سر و آئید و شپ و کشیت۔ مہلوک البشرا ناپسند کرتنت پیشکا شاعر ام کشی کہ راستیں دست و بڑینگ بے عقلی ات۔ غرگانی بال دیگ و لانگو بلوچے و کشک شتریں کردارے نہ ات۔ بلے بلوچ راج و ”مردی توکل نی نی و چکاسگ و رد و شریکگ بوت۔ اگہ سردار علم خان و بہادر میں بچ ہونان چڈ بجمہیت پدا ہوڑو و ہندگ بوت۔

شکاری و جند وٹی واری و گیشتر زانت و اگن کئے آئی واری کشی و کٹ و کار و یک چلمے و چو بہا ہیبت گڈا اے جبر آہر اسکت توریت و آپد رویں دل و کال کاریت و جگگداری ہیبت۔ گوں واجہ رحیم خان و انجو بوت۔ آ شپ و گڈی پاس و نماہی چہ وٹی

الک و سرگپت۔ آہر ادہ و دانزدہ میل پند جنگی ات تاکن کشگر نامی غرگانی آحتن و پیش بزان روکت و پیش احمد وال و گوروگیگ و سیاپ نامی چنگ و جو و سر ہیبت اود و سر بوت، گنڈگانی ناہوچکے بست نشت۔ ہر دیں کشگرانی آحتن و دہرے رست۔ یک مردے بلا ہے بوت امود و جک ویکت آحت و اوشتات۔ رحیم خان آہر امت کرت کہ قطر ہے گوٹدی و تارا چیر ہدے۔ یا کتے دور برو، بلے آ مردے نادان و نرمن گپ و ٹوک اثر نہ کرتنت بلکن بدکلامی کرت۔ رحیم خان وٹی توپک و ایرکت و گوں آئی وڑگالک بوت۔ اے درگت و مرد و سہ چار سنگت رستنت و گوں بیل و داس ولس و سنگ و اہگ و ہونان چڈ کرتنت۔ انوں آئی ”مردی توکل نی نی و چکاس و دہر آحت رست۔ آ بجمہیت یا آوانی دست و پادان بکپہیت و بگشیت، واجہ لانگو منا پھل کن من چکے جنگ... اے چوش آ دور و پوز بڑی اشمار بوت۔ رحیم خان مردکای کنان و میڑیناں، وٹی وار و سمران و دتارا توپک و ٹوپک و ٹیرت و سرگرت و انگریزی بیل و رد و ”بجن یا بمرجت مٹی و تیرے و دگہ جستن۔ آئی کشک و رندام نہ جست تاکن مرد و کوش بیگواہ ہیبت۔ نیٹ علی محمد انگزنی بادی شتر و سوار کیت و آترا کردگالی بزاں براہوئی زوان و کشیت۔ ”نہ سوب کشتے اٹوں بیا سوار نو بروں نی نی۔ انجو انگزنی ماں لوگ و کسان رخشانی بلوچی و جبر کنتت زانین شاعر آئی دپ و چوں کروی کال آریگ بلکن علی محمد و چند و ماتی زبان کروی بزاں کردگالی بوتگ۔ انجو رخشانی قمن و بازیں ڈگانی ماتی زبان کروی بزاں براہوئی انت چوش کہ کشیتکی و کچک و نندوکیں بلخانی اور پاکستان و شورادک و رخشانی بزاں رخشانی و دگہ انجیں۔

سردار رحیم خان غازی و دمی مواداریں کار امیش بوت۔ کہ نوٹکے و ڈاک نامی ڈکار و شورادک و سیم سر و بلند وال و موری زنی و زمینان گوں بڑیچی اوگانان جیڑہ پاد آحت۔ بڑیچ و نامدار میں سرو کے سمند خان بدل زنی ات۔ ۱۸۸۳ء عیسوی و بدل زنی

بڑیچانی سردار لوت۔ گمان و شیخ زئی ملک و سردار آت، پیش نامداریں بڑیچ سرچار
شہباز خان شیخ زئی بدل زئی و سردار آت و لے دسمبر ۱۸۷۵ء عیسوی و میجر سٹیمین و پرمان
و روء یک انگریزی پوجے کرنیل ٹی، او، ڈیوک و سروکی و نوٹھی و راہ و شورادک و دیم
کرت۔ کساس سچ سد بڑیچ اوکان جنگ و سرین بستنت و سید لوت و زیارت و گورو
گیگ و سنگر بستنت۔ انگریزی کھوڑ و جلوگیر میجر ہمبرے آت۔ انگریزی کھوڑ و جلو
کرت و اوٹلیں ڈیک و اوکان درست بستنت بلے شہباز خان و تی ریش و ٹٹ و گپت و
ٹشت، اے ریش و زال و دیم بارت نہ کنیں تانکن ہوناں چڈ مہیت۔ و نیٹ شہید بوت۔
انوں نہ ایوک و شورادک و اوکان جنین و زال بول بلکن نوٹھے و بلوچ زالکار و تی زال
بولی چاپ و آتی لیلو و جنت۔ گپ گونڈیں ایش کہ سمند خان و لشکر و سردار رحیم خان
پروش دات۔ رند و ہر دین سمند خان آتی کساس گیسٹ پلانڈی اشتر برت و ڈاہیر
آحت و ڈاہ و آورت۔ الک و مردیں زاہگ کس نہ آت۔ سردار رحیم خان و تی کلام
ڈاہو و ٹشت، ”گوبریں تازی و زین کن زوت کن لی تی و ت سلاح پوشت و سوار
بوت۔ اوکان بلوچ و سیم و آوان رسینت و دیم و اش اسپ داشت و ٹشت۔“ ملک و
مالان واجے است؟“

سمند خان و تارا دیم و کرت و ٹشت، ”گواچی مواہداریں واجے نے سردار منا
چی اشترانی گذر نہ آت من چی“ مودی توکل لی تی و چارگ و چکاسگ لوت۔ بے فک
تی بہادری ستا کرزیت۔ مروچی و رند منی و تی ضل و سکتی بیت۔ نون دل و جم کن برومنی
مردم چی اشتران کارنت سرکننت۔“ سردار رحیم خان سوب کرت و آحت۔

سردار رحیم خان بادی رنیکانی و دور و یک پلو و ہندو سند و سیم سران آجوی
چول چلکان اتنت دوی پلو و عثمانی سلطنت و سر و پیر لکان ارش و لکار و ترک و کردانی
سرچاری و احوال بلوچستان و سر بوان اتنت۔ پھیشکا اے دور و ہر مواہدار و جنگدار و آجو

پسندیں مود و دل و پرنگی سامراج و خلاف کینگ مان آت۔ اے لڑ و سردار یعقوب خان
نوشیروانی، سردار خان محمد ترک زئی، سردار نور الدین مینگل، سردار شہباز خان گرگناڑی و
سردار خیر بھک مری و دگہ بازیانی نام کاینت کہ آوان پتے سردار رحیم خان غازی
آت۔ آ۱۸۳۱ء عیسوی و گوں چار سد لوگ و گمان چہ نوٹھے بہ اوکانستان لڈت۔ آتی
سرچار بویو و انگریز و پوجی اشتر و مڈی برتنت۔ لیوز تہار و سوہنت۔ نوٹھے لیسن و
بنہار کنان و ریل گاڑی و پروشتنت و دو انگریز و کھشت و پتے ٹی بوت بلے جست۔
نوٹھے و ابید مل و احمد وال و دکان انگریزانی رسد و اشتران برتنت و تہار و سوہنت۔
نوٹھے ریکستان و انگریزی پوج و کھوڑ و سرگردان کرتنت و رنیکنت پرچیکہ بلند اتنت و
دوی ایشانی سرگرگ و حال آوان رست۔ انگریز سامراج نیٹ اوکانستان و بادشاہ امیر
عبدالرحمن و اے جاودان سہی و سر پد کرت۔ امیر عبدالرحمن و تی قہدار و والی و پرمان
دات۔ نیٹ سردار رحیم خان و گوں دگہ چار سد لوکان بہ قہدار برتنت۔ اول آوان مہمان و
وڑ و شرپ داتنت بلے رند و سردار و آتی براس میر دینار خان و بندی کرتنت۔ بلوچ
دلپروش بوتنت و ہر لوگ و گس لڈان و نوٹھے آحتنت۔ انگریز ام آوان پچی ٹکوشنت۔
سردار رحیم خان رند و یلہ و یک بوت بلے آتی چم خور بوان بوتنت۔ نیٹ روچے چہ
قہدار بہ نوٹھے رست و اپچی سن نامی انگریز پولیٹیکل و دیما سلاح دور دات۔ انگریزی
سرکار آہرا بہ کونڈ برت و سردارانی جرگہ و دیما پیش کرت۔ انگریز و اشارہ و سردارانی
جرگہ آہرا گیسٹ ہزار کلدار و ڈنڈ پد کنگ و پرمان دات۔ سردار رحیم خان گمان و
۱۸۳۰ء و زوال بوت و آتی سچ غوث جان نابود و لاولدہ و تی پت و مال و میراث چٹ
کنان و نیزگاری و حرمت۔ واجہ شیر جان و شتران درا بیت کہ آ سردار رحیم خان و مرک و
رندام زندگ و دُراہ آت۔

واجہ پکیر شیر جان حاران ریاست و حاکم سردار یعقوب خان نوشیروانی و دور ہم

دیسنگ۔ واجہ یعقوب خان نواب نوروز خان نوشیروانی (پیدا ہشت ۱۸۵۵ء مرگ ۱۹۰۹ء) مزین مراداریں بیچ آت۔ آوتی پیرک سردار آزات خان غازی (۱۸۶۱ء ... ۱۸۸۶ء) وڑے آجو پسندیں مردے آت او انگریز و گلامی و سامراجی چالبازی آہرا ناوش اتنت۔ پیشا پرگی ہم آئی کشک و ہکر اتنت۔ ۱۹۱۱ء عیسوی و انگریز آہرا یک وارد گوتی جال و جہا آرگ و کوشے کرتنت۔

آ سرداران دیم دانتت بلے واجہ یعقوب خان دام و نہ آحت۔ نیٹ انگریز آئی ناکو و موک و ملام دانتت۔ آئی ناکو امیرحان انگریز و پکیز بوت و ہزار مرادیں یعقوب جان و کشارینت۔ انگریز امیرحان و حاران و حاکم کرتنت بلے یعقوب خان شہید و بیچ حبیب اللہ خان جست و سردار خان محمد زوک زئی و سردار نورالدین مینگل و بابوٹ بوت۔ انگریز نیٹ وتی پالیسی بدلیعت و حبیب اللہ و کونڈ لویت۔ امیرحان وتی مردمان زرت و نوٹکے و راہ و دیم و اوگانتان سرگیت۔ اے زمانگ و نوٹکے و چاگے و پولیٹیکل یک دلیریں انگریز کپتان و سب و سیر آت۔ کپتان ویر اولی وار نومبر ۱۸۹۶ء و بکرتن اگست ۱۹۰۰ء عیسوی و نوٹکے و پولیٹیکل ایجنٹ بوت۔ رند و بدل بوت۔ رند و ستمبر ۱۹۰۳ء و بکرتن جنوری ۱۹۰۴ء عیسوی ہدی نوٹکے چاگے و پولیٹیکل بوت۔ گمان و یک وارد گوتکے چاگے و پی اے بوتگ۔ سب وارا میش آت کہ حاران و یاگی سردار امیرحان نوشیروانی و وزیر کرت۔ امیرحان گول وتی مردمان چہ حاران بہ چکن آحت و کپتان ویر آئی راہ و انکین و بست و دت گول دو لیویز و سپاہیاں دیما سرگیت تانکن چاری بیت۔ ناگت گول امیرحان و چار وارت و وتی اسپ و ارچنت و امیرحان و سکت۔ امیرحان و سٹ و جزاء و اشت و سلاح دور دات و وزیر کنگ بوت۔ بلوچ ویر و بہادری و نازہتنت۔ انچو کہ شاعر شیرجان گھیت و امیرحان و ڈوباریت۔ اگن ویر و بختین یا شہید بوتین تہ آئی نام و شنام بوت بلے بلوچ راج و ہنام بوت۔ آہرا حیدر باد سندھ و

جیل و برتنت۔

ہکیر شیرجان ۱۹۱۶ء عیسوی و یک واکہ و وٹیل و سوچے دنت و گھیت کہ خالصاحب (میر محمود خان دویم) حاکم ریاستی بلوچستان میر رحیم دافغان لانگو و سردار نورالدین مینگل و وزیر کنگ و بہ جھالاوان دیم دنت و آ سردار نورالدین و چوہر کنت و وزیر کنت بہ کلات کاریت۔ ادا شاعر کتے رد وارت پرچیکہ سردار نورالدین و وزیر کنگ و سہ ۳ رحیم نامی اوار آنت۔ سردار نورالدین و یاگی کری و بند بکری و واکہ و وٹیلان یک انگریز اما و ہاں چوش دنت۔

۱۹۱۴ء عیسوی و عثمانی ترکانی جہاد و پلہ مرزی کنوکان و پرگی سامراج و گول ڈیک و روکان دگران آید سردار خان محمد زوک زئی و سردار نورالدین مینگل و سردار شہباز خان گرگناڑی و سردار رسول بخش ساسولی پیش پیش اتنت۔ خان صاحب وتی باز بلوچ سرداران خان محمد و جنگ و دیم دات و انگریزی پوج کرنیل ڈیو و سروکی و آوانی ممک بوت۔ کرنیل ڈیو خان محمد و براس نوروز خان و موک و ملام دات نوروز خان ۲۳ / اگست ۱۹۱۵ء عیسوی و جہا رمایں شف و وتی براس و اب و تیرے جت و جست و شنت شوین انگریز و ڈیو و سر بوت البت رند و الٹی شاعر آہرا ہنام کرتنت و خان محمد شہید و نازہتنت۔ نون انگریز سامراج سردار نورالدین و رند و کھتنت و ۲۴ / مارچ ۱۹۱۶ء و یک پوچے چہ کلات راہی بوت۔ اود و بلوچانی لشکر سردار نورالدین غازی و سروکی و وزیر ہورک و بے سلاح و اتنت۔ آوان و حال رست کہ بمپور و گس و سید گل بادشاہ و بمپور و سردار بہرام خان بارانزئی بلوچ ام آوان ممک و سیدکی دات۔ سردار نورالدین و سردار شہباز خان گول گیسٹ و سہ سرچاران دیم و ایرانی بلوچستان سرگھتنت۔ بلوچانی دگہ سرچار سردار رسول بخش ساسولی و سروکی و دو ازودہ اپریل ۱۹۱۶ء عیسوی و وتی

سرگرمیاں بنا کرتے تھے اور سداوتھاڑوان لفظت وین دانت۔ سی مئی ۱۹۱۶ء صیوی
 ء یک انگریز پوجے کرنیل ڈیو ء سروکی ء چہ قلات سرکیت۔ انگریز ام لا کوریان ء بکرتن
 وڈ و سارو نہ ہول و ہلا کرتے۔ و ہازیں بلوچان ناحق بندی کرتے لوگان سو حکمت و
 لگھمال کرتے۔ بلے غازی مجاہدانی سوچ ء کئے نہ دات۔ خان صاحب سراوان ء
 سرداران چہ میرشادی خان بنگلزی ء دیم دات و کمران لیویز ء یک دستے رسالدار نمی
 بھک بنگلزی ء کمان ء آئی کمک کُرت۔ جھالادان ء باز سردار ام کرنیل ڈیو ء کمک
 بوتنت۔ لیویز ء یک دستے رسالدار غلام نمی کرد ء سروکی ء وڈ ء ساڑی ات۔ کرنیل ڈیو ء
 یک پوجے کپتان انڈرسن ء سروکی ء پت کوہان گواہرام رند ء الک ء لگھمال کنگ ء
 دیم دات۔ انگریز پوج و لیویز سوب ء جمہی رحمت و گواہرام و حسن دلال محمد رند ء شہید
 کرتے و آوانی زاہگ و زابلول ام ٹپی بوتنت۔ کپتان اینڈرسن وٹی دل ء سارت کُرت
 وٹون کسٹادزی مینگلانی الک ء ہنہار کنگ ء پوج ء کوہ ء دیم کُرت۔ وٹے نور امینگل
 و خان محمد گرگناڑی کون گیسٹ سرچاران آئی راہ بست۔ نور و خان محمد ء یک
 رافیل کون اتنت وگہ دُرسٹ رگدار و لاری و زخم و اسپر اتنت۔ بلوچی توپک کار نہ
 دانت و دُرسٹ زخم وستان شہید بوتنت البت نور و خان محمد انگریزان تیرانی گواہی
 کرتے۔ کپتان اینڈرسن، لفظت پارگیٹر، گھوڑو ء یک جمحدار وگہ بازیں کنگ و
 لفظت کلینل وگہ لہیں ٹپی و سر ڈہور بوتنت۔ نور کون خان محمد درشت پوجیکہ تیر
 اش ہلاس بوتنت۔ لفظین کلینل ء ہدی جاور کرنیل ڈیو ء ماں و ہیر ء ہندو جاہ ء
 ۲۵/ جون ۱۹۱۶ء رست۔ کرنیل چہ قہرہ بخش و بلوچانی سرء بیدادی کرت و میر و سردار و
 پکیزان ام چانپٹ جت۔ دوی پلو ء سراوان ء بلوچ ام یاگی امی آجو پندانی سرء
 بیداد کرتے و باز پنے شہید کرتے۔ اے درگت ء سردار نور الدین و ہراہ اش نا امیت
 ہدی آحتت۔ سہ اگست ۱۹۱۶ء کرنیل ڈیو ء آوانی جھالادان ء سم سران سروپک ء

حال رست کرنیل ڈیو تا کہ بندی کُرت و سرداران ہر کٹو ء دیم دات۔ میر نواب خان
 موسیانی میر رحمداد لالگو و میر شفیع محمد مردوی مینگل ء وڈ ء پلو ء دیم دات۔ تاکن نور و
 سنگان اش راہ مدہمت وٹے نور امینگل و سنگتیش یک نہ یک وڈ ء سردار نور الدین
 ء ژند و ہدی بدھالیں مردمان وٹا راسر کرتے۔ کرنیل ڈیو لیویز ء دستگ ام نال و وڈ ء
 پلو ء دیم دات۔ رحیم دادشانی زری مینگل ام آئی کمک بوت۔ چہ مند کمران ء کمران لیویز
 لفظت محمد رحیم زکر مینگل ء سروکی ء آوانی رند ء ات۔ سردار نور الدین ہر دیں چہ نال ء
 گوشت، کرنیل ڈیو ام آئی ہدی کپت و آہراہیرتنت۔ سردار نور الدین وٹی باز سنگتانی جبر
 نہ کُرت و سلاح دور دات۔ البت نور امینگل دُرسٹ و سلاح وود رند دات۔
 سردار نور الدین مینگل، سردار شہباز خان گرگناڑی، سردار پہاڑ خان ساسولی و غازی
 سلیمان گرگناڑی و خان محمد گرگناڑی ء گوں سد ء گیش سرچاران یک سال ء بکرتنا
 گیسٹ و دو سال ء قید ء سزارست۔ اولی سد سرچار سرداران ہبدہ ستمبر ۱۹۱۶ء سی سی
 سال ء سٹیں قید و بند ء سزارست۔ رند ء کم کرتنت۔ دسمبر ۱۹۱۶ء نور الدین مینگل ام
 گرگ بوت و انگریز آہراہاز پہ بیدادی بہ شال ء شہید کرتے۔

میر رحمداد لالگو یک وٹو جہند و بھاگیہ و مالوندین مردے ات۔ مدام نوکے
 آحت وشت۔ سخی و داتارے دی ات۔ پھیشا بازیں زرزوالی ء سبب ء گڈی روچان
 نیز کار بوت۔ اوّل سرء نوکے ء سردار و میریک بیل ء سہ چار لوگان میمانی دانت وٹے
 رند ء مہانداری کم بوہان ء ٹت۔ میر رحمداد ء آئی لالگو بلوچ ماں منگیچر ء تیر جنت
 کھنت۔ میر رحمداد لالگو کرنیل ڈیو ء آری آپریشن، بز ان ٹپوچی کار و اہیان نی نی
 کمک و اکت۔ البت پکیر شیرجان ء اے کنگ زدانت کہ سردار نور الدین مینگل و ہراہ
 اش آئی دیم ء سلاح دور دانت۔

پکیر شیرجان ء شاعری ء دوی بہر عشقیہ شاعری انت۔ حدائی دانگیں شاعری ء

کھر و شیریں گیس جز و پچاں جوڑ یتھیں بیہرم، درز یاد ز بزاں پالونک و رگ، چار نا لگ و
ا لگر بزاں ز مہب و تاج و وڑ، نو ہو بزاں پاساں یا چو کیدار، پڈک بزاں مزین ٹوٹی سرخی
بزاں سرخندیں اسپ و دگہ انجیں کہ آوانی ادا آرگ دراج بیت۔

بلوچی دیوان و سوگوں باسک واجہ پروفیسر عبداللہ جان جمالدینی ۱۹۵۲ء و
درگت و ایشانی کھلنگ و خج کنگ و جل کنگ و اماواری کشک کہ آہرا ایوک و اما
دور و لوزا کی گل بزاں بلوچی دیوان و باسک شہزانت کنت۔ من آ زما نگ و نوٹھے
اسکول و وانگ و اٹن و برے برے گول و تی عاریفیں پت و نا کو نصیر و پٹی و آوانی
دیوانجہ و شتن۔ اے دیوانجہ یک بقال و دکان و بالا حانگ و ات۔ آ زما نگ و ٹیپ
رکارڈر و آسراقی نیست ات۔ واجہ نا کو نصیر و آرات جمالدینی و واجہ عبداللہ جان و دگہ
باسک بلوچی بتل و وساہت و کشو و کسانک و آ زما نگ و شتر خج کنان اتنت۔ سرکار و
پلو و آوان و گمک و بدل و بند بجاہ پیش دارگ بوتنت و آوانی دیوان و آہوکان
ترسختنت و لے اے سٹ و مزاء و اجک داری و لکڑی و پٹی و بلوچی زبان و ہد مت و پد
نہ کنزنتنت۔ مروچی آوانی واری و کار و کردانی کنیں مڈ پے شیمے دیم و انت۔ بوانت و
بزانت بس ۱

شیمے حیر لوٹوک:

پروفیسر میر مقل میگل بلوچ

بلوچستان زراحتجاہ، کوئٹہ

۲۸/ مئی ۱۹۹۳ء

ہور آہرا بلوچی کال لوزانی مزین مڈ پے گون انت او اے مڈی آئی شاعری و شروک و
نمادار کرنگ۔ بلوچی زوان و زگریں لوز و کالان آبیہ اردو و پاری و کردی و کڑدے کال
کاریت۔ سہت و زیورانی رود کڑی و گوگ و دہڑی جنتک و کت و پینک شمشک و
کت و پلو و چلو و پاپینک و پادینک ٹک و پورو کڑی و کک و طوق و مودی و دگہ بازیں
لوز و کال کاریت۔ و شہودانی رود مسک و میلپ و زباد و امبر و چہر و چہر و عطر و
قطر و لونگ و ہیر و دوپ و دگہ بازیں۔ آئی مثال ام بے مٹ انت چوش کہ کاپوری
اسپیت چوتا بگیں شیر و پترک، کسانزانتیں پری و پیانیں (کب درک) انگریز و رواج
کپتگیں کال ام کاریت۔ کوہنیں شاعران مثلا پازل و شفیع حان و شاعری و رنگ ماں
کایت۔ علمیں بزاں سرسوج ام واریت چوش۔

اے و ترا حان و احمد زبانی سیال کنت

ہم تمہیں دوستاں چہ ہوسا کی بال کنت

دل ایش شامیں یا حکم کنت چو نادر و

احمد زبانی بلوچستان و حاکم اتنت و نادر شاہ بزاں ایران و نادر چمنکش و ظالمیں

حکم ام نوٹھے و حاران و دماگن مہلوک و انگت یات اتنت۔ ہمیشکا شاعر شفیع حان و

(۱۹۰۲ء) وڑ و تی معشوق پے کارمرز؟ پکیر شیرجان و تی دور و توپکانی نام گہرت کہ اٹوں

نہ گوہمت چوش کہ نل و لسن و لاری و بگل پڑ بزاں زگردار۔ لاری و قفوجی ام کشتنت کہ

ایشان چیلکی پلینگ و روک کرتنت و منکو و بدل و گوش نامی سولنگ و سر کرتنت اود و

توپک و دارو آس گپنت۔ معشوق و گردگ و چرگ و رود کیب و لڈگ و گمڈ و بگ

آرنگ و آئی جند و پے کوہنیں بلوچی کیگد و کج و زباد مال و کتر و دگہ نام آرنگ۔ باز انجیں

گالور انت کہ ایوک و گیشتر نوٹھے و چاگے و حاران و دماگن زانگ بنت چوش کہ موک

بزاں رشوت غاو بزاں شکایت، موٹو بزاں لعنتی مجرم، خشت بزاں زبڈیں کوٹ، ریلی بزاں

مرگ مینا

چہ: محمد یوسف ولد ملا ہنگل جمالدینی

عرض منا استغیت گوں توادشاہ لامکان
بندگ ء نیکی و بدی برتہ بنت عیمان
من گناہگارن، تو بیٹے دین مہربان
گنج ترا باز انت روزا دارت اشتو گل جهان
(شہ) میرو سردار د حاکماں ہستے پہلوان
رگوزی گوستن مرگ مینا راویستگن
چمان برز کرت مطلب ی سرپند بوستگن
نقشہ و دیم ء خال انتت تحقیقین نشان
مثل طوطیک ء کیگد ء گوں من کرت ۲۔ بیان

”لائق ان من تھی و دگہ کس ء مٹ نہ ان
بیا حویلی ء ماوتوبندن زان پہ زان ۱“
من گوشتیں ”لعل تو ہنچھیں کاران ء مکن
آحتین ءت سکت انت دوست ۳۔ منا ارمانی مکن نی لی
سُہجک انت طنزان، آحتہ شیدا بہ عقیقہ ء
اش ضعیفی ء دست جنت راستیں ۴۔ ۲۔

۱۔ دارت۔ ۲۔ کرت۔ ۳۔ ہم طہان ارمانی مکن۔ ۴۔ بیچ۔

فرگہ صفا

(24)

”قول منی لایغیت یکوارے۔ کائیں تھی جہا
تیک سروں بوشت انت تحس منا نیست انت پرسہا
تھکیں زردان موج کنت اش داور ء...“
شاد رخی لعل ء نیم ہواپتن اش گل ء
سیل کن ات دوستان شیرجانی نوکین دفتر ء
چوں صفت کاری اے گل ء رنگانی ادا
ہم گل ء تیر انت، بر داکب ہلکیں خنجر انت

زلف گل ء شیرازی طلا کودیں زره بر انت
ہر کجا لگنت مثل آلاسک ۲۔ برنت
وش دلپس روچاں د سہاں ۳۔ پوٹی ۴۔ درم گوری
کاگدیں لکان ء چنے خرداک ۵۔ سومری
پنگ و پیزدان انت گل ء لرزوکیں ڈری
طلہ ء بر زانت کیگد ء طوق و ہمکلی
بر تھی گوشاں انتت جوائیں تلگی
غیر دتی دوست ء فے طمعدار ء چ کسی
درخ لرز انت عاشقان، کشتہ ہم خمار
بر پہ بازار ء طلّس ء زربانان بیار
کچ و ہم کدکن برز کنین بادگیر ء سوار
درکپنت دختر سیل و پہ نیولیا بہار

۱۔ کھیرے۔ ۲۔ الماس۔ ۳۔ سہاں۔ ۴۔ پوشیت۔ ۵۔ سواک۔

فرگہ صفا

(25)

دُشمن ء دہشت ء مہوش من تو فرار
برنج و حلو پہ محمگاں ایر بوتنت قطار
ایشان ء وارتننت اے صنوبر ء بے توار
صيد ء سیل ء بے شائیں کرگوفک ء شکار
ختم بیت شیرجانی نون ادا گفتار

کیگد ء سیل

چہ میرموتی خان جمالہ بینی
و ملنگ جان ولد فقیر شیرخان

خدائی نام منایات انت
پہیشا دل منی شات انت
دُنیا شہ بدگ ء پات انت
کہے ۲۔ دزدو گے گوات انت
کہے روئیل ۳۔ و آسرات انت
شکار ء زُرت منا سیل ء
رئیں پہ کیگد ء سیل ء
پہ پوشیں کوٹ و صدری ء

ہم طہیں گیتنت بر آوان گشت نون ڈکار
گوں وت ء خلوت کنت دسچ و یثار
اے کجام ملکان زست مئے دراجانی چنار
ایشرا دیشن یکبرے نوکلوی کنار
اے و ترا خان احمد زبانی سیال کنت
ہم طہیں دوستاں چہ ہوس ء چو پال کنت
دل بادشاہیکین نی حکم کنت چو ۲۔ نادر ء
چمن پیش چار انت پہ گل ء حندوکیں دپ ء
اے لنن پڑی پہ انارکی بوسگ ۳۔ ء
کیگد رو پوش انت رو گونا پلہیں ہسران
دستار سوز گردینت ہے شوہیں سوچن ء
دُک پُرشیت وت کار عیت چچ ء دو چک ء
چلو زبیدار انت گوں ہے نرہیں لنگکان

پنت دہرمان کنت مولد و دیم ء کار کنال
حرف کشیت چو قرآن وائین عاللی
تا جگیں شیر انت بنی لُذوک ء دپ ء
دش منا نیست انت گوں تو او بے چونیں خدا
تیر نیم کفن پہ گل ء جوانیں مجلس ء
عرض منی ایش انت ہم طہیں طوطی گوش ہدار

۱۔ چشتوہ پات ملنگ، فانی ۲۔ گاہے، دے۔ ۳۔ لس جنوکیں دراجیں تو پک۔

۱۔ دیکھ و کنار (نوکھے و دو تین نام) ۲۔ ہے۔ ۳۔ چلک۔

بگندیں کیگدے ء ثرو ء
 حمام خوشبو اتنت بازی
 کتنے گوں میلہاں گوازی
 دتی دخت و بر آٹیم ا ء
 مہیش کیگدیں دیم ء
 نظر پر مہیش شاہ دور ء
 بگندیں چشم آہورا

اسپہنت مثل کافور ء
 ملاقات ء ذمہ زور ء
 صفت پر نہ ٹھی ۳ نازرک
 کڑی و گوگ اتنت جھنگ
 دڑی و پٹک و شمشک
 تتی مور وانگ انت دراج انت
 حساب ء چلو ءت باز انت
 تکینگ درست پہ یک راز انت
 چنگ مچ انت کنت گوازی
 چکین و ٹھر و شرط بازی
 ترا کہ ہم منی گندی
 دُن شہ روگیاں ۳۲
 شاہ حسین مو کتہ بندی ۵

۱۔ انگریزی ء Time ۲۔ شہ جا ۳۔ ٹیٹ ۴۔ بدعت ۵۔ گلام۔

ٹلوں گوں لس و لاری ء
 دلوں اہ شوق کو ۲۔ پہ سواری ء
 کنین سنج ء تیاری ء
 بنیں سوار زمین ٹرخی ء
 رنیں براو ملک شوقی ء
 شکر لطفیں صدوزی ۳۔ ء
 کنین سیر مجلس ء تتی ء
 جہاں ء باز اتنت دختر
 دو پڑک ۴۔ ء در کپنت ہسر
 پچ دخت سات و باز زیور
 ہوار انت عطر و ہم عنبر
 زبادو مسک اتنت جعفر ۵۔
 بزوری شاہ نہ تے دلیر

بدنت ما لشت دتی مہر
 اٹھے ۷۔ صہب ء تنہا ۸۔ دیگر
 پری زاتے گوے ۹۔ خو ء
 بشر گوں شگل ۱۰۔ و آبرو ء
 بدنت مالشت سر ء مو ء

۱۔ ول ان ۲۔ گرت ۳۔ اوگاں بادشاہانی قبیلے ۴۔ قطار ء بازی
 ۵۔ جائل ۶۔ فک سر سر ۷۔ اچ اے ۸۔ جن آ ۹۔ گوں ہے ۱۰۔ شگل۔

گرین موکل شمال یار ء
 گرین موکل شہ بورو ء
 رنیں دختہ ہما ۲ جو ء
 بہ پڑ نہیں چادر ء تالان
 پڑیں ۳ الحمد و سبحان
 کنین عرض گوں خدا جان ء
 منی دست ء دے بور جان ء
 رنیں دختہ پر آ شہر ء
 بہ نوکے جانی بازار ء

بیار انت دوست منی ہمیل
 اتنت دُرتی منی زرگر
 عطا محمد ۴ و آ عومر
 شہینت شمشک و حامل
 منی سوغات کثیت اندر
 اکہ نون شاعرے دس کنت
 جبر نے ۵، پردگ انت بس کنت

۱۔ شہ ۲۔ بہ ۳۔ پھڑک روور آحکی ۴۔ نوکے و نامی یں زرگر ۵۔ نیت۔

مزاراں زم جتہ چدی
 اشودا ۱ کیت منی زیبا
 کپور لڈگ و کہیب ء
 نہ دقت ہسراں سوب ء
 گل ء دتاں دپ ء برنج انت
 گور ء زیب ہر دو نارنج انت
 عذاب و پٹن کولنج انت
 بہ بڑیں مین ۲ ء پند ء
 من آحتن کیگد ء ہند ء
 ورین شربت و گل قند ء
 شپ ء تاریکی عجب جوان انت
 دے گپ و دے تران انت
 منی مجلس گوں بورجان انت

نہال و باغچہ و نوبت
 سر ء ٹوہو اتنت بکبت
 من و دوست لفظگن ایمن
 خدا رے ۳ دا منا ضامن
 نوکے تی دلہریں مردم

۱۔ اش اودا ۲۔ انگریزی اشیشن ۳۔ خدا ارادات۔

کسان زاتیں پری

چہ میر کرم شاہ جمالہ بنی ۱۹۶۵ء

گلن ء کسان زاتیں پری
فمس و سہیل اب و درم گوری
بام ء ترپوکیں مشعری
مٹلی مٹلی مٹلی
باکائی توں آ سُمی لی
رو۲ شہ قرار ء دل مٹی
دُر دانگیں دانگ زری
تو شاہ آتے من زرخری ۳
مہالہ گلام (من) جی آسری
اے دوستو من دوستدار من
مارا طلب گن دوستو من

ہزان نشیم در رے تو
کہ غن بشین در حُسن تو
چینی گل ء مگذا ر انت
اے چشم ۴ ما غوت چشم من
اے سنگ تیرے زد بہ من

۱۔ بہت، ۲۔ زیور آنت۔ ۳۔ زرخریہ گلام۔ ۴۔ فاری بند۔

لعل کہ گلے فی من بلبل ان
شمع توے فی پردا نہ ان
دُرتیں شہاں داب ء نوشے
سر بستہ بیت کوہے کش ء
من آہ و آہسر دے کشین
دوٹی کہ وائیں دیتگ ان
دست بہ گریبان شہگلن
بوس شہ انارکان کپگلن
نصیب ء خدا دند روج مٹین

لیلی کجا انت من کجا؟
ہر دم بہ گندیں گل رخ ء
گلن ء طلائیں بانک ء
پیری کہ رحم بمن مٹیں
سے تاک شہ وئی زلفاں چتیں
مسک و زہاداں ہور مٹیں
پر گنج و دلہند وں جتیں
من بہ وئی سر ء تعویذ مٹیں
کاہے تو شیرے فی کاہے فکر
گاؤ گوں زراباں تلخ تر

زمین ء دُرگہیں کوہان
زمانے پُر کنت جوہان
بیارنت کیگد ء بوہان
مُکلاپا ء چند رُو عطران
زباد ء چوہہ ء قطران

لوتک ء جعفر ء ہیران ۲
حمائیں مسک ء عنبران
سچوکیں دھوپ ء عطاران
شما ۴ زہد ء زمینہاران
جندست تقریں تاسان
فلیم ۳ ء گردن ء سواران
مجاہد من شب ء پاسان
بیان من سرگاہ ء
امن ء ہندو جاگاہ ء
بلوٹن مہرین راز ء
شہاپ کارین ہنر ہاز ء
مشی ۳ من روئی انداز ء
جبین ء تن زلفدان ء

۱۔ گل کلاب ۲۔ پٹا ۳۔ غنیم (فارسی) دشمن ۴۔ مغیبت۔

ماہ دیم (ت) مکن شمن خطر
نحہ منی جان و جگر
کیگد منی حال ء ببر

لعل انت و یا قوت انت ہوار
مردارد انت یکجا قطار
آرو کہ درجان ء بر انت
زہیرین دل ء آگاہ کنت
کنے دو دوست ء کنت چتا
خیر ء مہ گندی شہ خدا
رہب ء کلام آئی پدا

زمانے بند کیت نوداں

چہ: عبدالکریم ولد موسیٰ بنو

زمانے ۱۔ بند کن ات نودان
شما ۴ شادہ و شودان
پیائیں کہکرو گردان
گور ارت مہنزرہا ہندان
امن ء جاگہ و ہندان

۱۔ دمانے۔

گرن بوه ۶ ۶ سامان ۶
کنن شا ۶ گل ۶ زلفان
کزی کون سگن ۶ و ثلغان
پنچي ۱ ۶ هر دو گيسوان...
شا ۶ سوار نگیں موآن
ميان هر دو ايزو آن
کنيز آينه ۶ بياری
سن بونين رخ ۶ داری
جنک ۶ مضطکين ۲
تی ۳ ۶ چو شيشک ۶ چيني
لب هر دو عجب جوان انت
ته ۶ دژ قهستي ني مان انت
لسان شهد و شکر زوان انت

پيايی ركب و جان انت
تمام كارش ۶ پيان انت
خدای حکم و پرمان انت
کریاژ ۳ ۶ کابی در زانت
عجب گون نجل ۶ لرز انت

۱- ۶ چچیت- ۲- ۶ پنی (فارسی) پوز- پوز- ۳- ۶ خوپیت- ۴- ۶ لکوی میاں و کابی کریار (فاضل رعد)-

هزار و پنچصد کرزنت
گل ۶ انگشتری جوڑ انت
ندام گون سگهاں لوڑا انت
پلو و پونز پرشور انت
نجرنگ و نالک و پور انت
پری ۶ پنی ۶ شور انت
خدا زانت اے دگه طور انت
کلام پيار غمهدانی ۶

منی من ۶ کانی ۲ ۶
سمند ۶ ده صدانی ۶
بحین سوار کنگلانی ۶
دین شور ۶ لانی ۶
وقاب ۶ شکوانی ۶
رچنت چو تر و گوانی ۶
زین ۶ سر تلانی ۶
جنک ۶ صفت پیش ۶
پکرتین شاعر ۶ گیش ۶
شما ۳ ۶ عشق و غم ۶ درد ۶
من ان ۶ برکت مرد ۶

۱- ۶ ہور- ہوار- ۲- ۶ چوکیں- تنک و تاج کوکیں- ۳- ۶ شہا-

پہاوانی ۱۔ پداں گردان
خدا و حضرت آن یار آنت
چار پیر مئے مددگار آنت

خداوند کنین زاری

چہ:- عبدالکریم ولد موسیٰ پٹو ۱۹۶۵ء

خداوند ۱۔ کنین زاری
نوا دوست ۲۔ منی بیاری
گل ۳۔ را رب نگہداری
تہار و تار مہیں شام ۴۔
سرون قربان گل ۵۔ نام ۶۔
میندی ۷۔ دوست منی زان ۸۔
کنین گین ۹۔ باز کسان زات ۱۰۔
ترا رب ۱۱۔ منا دانہ
برستیں چو پری زات ۱۲۔
مشن ۱۳۔ توکل اللہ
بی راضی کلام اللہ

۱۔ پہاوانی۔ ۲۔ بہت۔ ۳۔ یوکنین۔

کنین ۱۔ بو جٹ ۲۔ پل ۳۔
عجیب بزر آنت منی طلا ۴۔
سات و زیورت باز آنت
ہے ذرد ۵۔ گول گل ۶۔ براز آنت
کک ۷۔ مودی و طوق آنت
گویشاں ۸۔ دیدہ ۹۔ شوق آنت
دست ۱۰۔ چلو گل ۱۱۔ چہار آنت
اے کچی ۱۲۔ زرگر ۱۳۔ کار آنت
شاہ پری وت کہ نہہدار آنت
چہی مفلس و خوار آنت
جنوکیں عشق ۱۴۔ آزار آنت
دم و ساعت سہ ۱۵۔ کار آنت
اللہ چو کرگل رحمت
مناسوحتہ کج ۱۶۔ زحمت

بھی ۱۷۔ خوار دشمن ۱۸۔ قیامت
تو پیر جان ۱۹۔ حولان دیم دے
عمر ۲۰۔ دشمن ۲۱۔ کم کن
بدے موک ۲۲۔ دپ ۲۳۔ ڈم کن

۱۔ طلا۔ تنگہ۔ نہر۔ ۲۔ ذرست۔ ۳۔ گول ہیشاں۔ ۴۔ کج۔ ۵۔ پیریت۔ ۶۔ ملام۔ رشوت۔

رنگ رنگ و شعر

میر خان نوشیروانی و دزگیری

گھنڈہ: عبدالکریم ولد موسیٰ بٹو ۱۹۶۵ء۔ نوٹکے

خدا جان اے منی نازنت
(ہے) رسول ء عرض منا بازنت
بلوچی لوزو آوازنت
خدائی حکم د پرمان ء
اشارت کرتے شیطان ء
بڑہ بہ منکب خاران ء
بدے پنے امیرجان ء
پرے اب لوز ء بگو ۲۔ تکرار
رعیت ء نوٹکے نے بے کار

پکن جنگے، بے سردار
سپاہ پروشتہ کلام ء را
بلوٹ موک و ملام ء را
شمار ۳۔ گڈ، شہ سردار ء
شافاسی گرم ات اے کارء

۱۔ چاہے ۲۔ بگوش ۳۔ شہ ہمارا۔

پکن توکل شپ ء پاس ء
برہیر پہ گل ء براس ء
کنین دشت کچ ء ماس ء
من چار رواں پہ حساب بندین
ہر دو وستان برہ بندین
گل ء را پہ نظر گیندین
دن وت کہت بی ۲۔ سدی
تو ظالم گوں ہدی کاران

ہے لعل ء ات عدات مارا
چراگے نی روک گی ۳۔ بالا
خدا زوت پیار منی لعل ء
نہ انت سئی شمنی ۳۔ حال ء
جنت درزان ۵۔ گور ء جہل ء
رب آئین کنت منی سوال ء
عقین من پور ٹھی زہک ء
دل ء را کرت مئے، آگاہ
کنین پٹ براسیاہیں لاگ ء

۱۔ روچ ۲۔ کہ بیت ۳۔ گیت ۴۔ شہ منی ۵۔ گور و درز۔

شاغاسی ا۔ لوتہ برسان
عقل و دانائیں دوزجان ۲۔
زگی زرتہ ہتھیاران
بگل پڑ ۳۔ ہما دست ۴۔
شما دا دُومن ۵۔ کست ۶۔
گوندیت ۷۔ سخی آزارت خان ۸۔
اسنے شکل ۹۔ پکن آسان
شہید بوت سردار یعقوب خان ۱۰۔

امیر ۱۔ کاگدو ۲۔
شمنگو ۳۔ پوٹکت ۴۔
شاگو ۵۔ لکھتہ ۶۔
دل ۷۔ باد نہ کو اثر
ویر کہ موج کنت دیر
مثال چنگ ۸۔
امیرخان عشت پرے رنگ ۹۔
پہ پچھن حاکم ۱۰۔ جنگ ۱۱۔
نہ پڑینیں سر و سنگ ۱۲۔
ہودا جوئے پکین ۱۳۔
دھیری ۱۴۔ اردو پکین ۱۵۔
امیر خان بہت کچھری ۱۶۔
(چو) دقاب ۱۷۔ بال کو مہری ۱۸۔

۱۔ نواب و ظر۔ ۲۔ دوست جان (دوست محمد)۔ ۳۔ توپک و قسے۔ ۴۔ بزرگ و بات کنگ۔ ۵۔ سردار
آزارت خان۔ ۶۔ سردار یعقوب خان کہ امیر خان آخرا کشائیت۔ ۷۔ ہمنگر۔ ۸۔ داسرائے
ہند۔ ۹۔ پکین و تھارو (تھان)۔ ۱۰۔ ویب وائر (Web Wire)۔ ۱۱۔ کمپ (Camp)۔

رکیب داتی و چاری ۱۔
شنتہ ڈاہ بہ جہلاوان
پرگی ۲۔ بہ دربار ۳۔
و ہیر نشنتہ چو خونوار ۴۔
خمارى چست کنت چمان
وہیر سوچ کنت ”کیا ہے؟“
”جہی کا کیا چلے جائے؟“
رسالہ ژرنگت آرا۔
بریر بُرت من شہر ۵۔
کڑی و جیل من پاو ۶۔
برقی حیدر آباد ۷۔
دپتی پیل و واد ۸۔

دپ ۱۔ دس آنت چو شہد ۲۔
کروان لنگ اتنت چو تو
بزدورت پیلچہان موٹو
سزکان کار کنت ہر رو
دپ ۳۔ نکش کوگی ۴۔ غاس۔ انت
خوراک نکش یک و نیم پا انت
کالا پارڑی ۵۔ شنے جاہ انت
پونگ ۶۔ نون ملک ۷۔ اوکان انت

۱۔ آغرا۔ ۲۔ حیدر آباد سندھ و جیل۔ ۳۔ غازی شکایت۔ ۴۔ کالا پانی (سکین جیل)۔ ۵۔ پشین۔

امیر جانی شہت جاہ انت
پدا آ حقن تہی گران انت
سردار صاحب حبیب خان ۱۔ انت
ہودا ایر کنت بیدگ ۲۔
ٹینگ ۳۔ بال کنت میدگ

کریم جان لڈگ و زیبا
ہر دست ۴۔ بگل جیب ۳۔
پکیر ۴۔ اے روہی تہی انت
حساب ۵۔ سوج کن سہی انت
بیارت ۶۔ بچ کتل رنی ۵۔
پکیر ۷۔ نیکی و نیکی
”شافا ٹو او هر خیال کرنی لی
منی داد برتہ پیداو
بدے ان خچے کاریکر
نہ زوریا پیرگیں ۶۔ پندر
منی جہت ۷۔ ۴۔ پکن بریر
۵۔ ۴۔ کہنت منی بزکر
پکن چار ناگک و ہلگر
ڈکار آباد بنت اکثر

سردار یعقوب خان ۷۔ کوش

چہ: ملک جان ولد فقیر شیر جان ستمبر ۱۹۶۵ء

یا الہی شکر گوں آ رب پرور ۶
کٹی لوپنی سولی فی کپنگیں غوث ۷۔ لنگر ۶
کپنگیں نام پہ دل ۷۔ سخت ۱۔ و باور ۶
شیداں فی شے محمد مہنگیں آ زور آور ۶
بوج منی زرد ۷۔ فی جوڑ کنین شعر ۷۔ دپتر ۶
جوان بنا زینیں مرد زخانی ۳۔ دلبر ۶
نوشیروانی ۷۔ کار کشادیں بے درور ۶
محمد یعقوب خان، ملک خاران ۷۔ بادشاہ
گلہ چہ مرد زخانی جوان داشت آ کوچک ۶
مندی کہنت منصب و مھمانی سر ۶

۱۔ صدق ۲۔ سردار نور زخانی ۷۔ بچ۔

۱۔ نواب حبیب اللہ خان ۲۔ بیہ جاہک پہ نشانہ گوازی ۳۔ جیب ۴۔ کیسٹو ۳۔ فقیر۔
۵۔ دہی خرماگ ۶۔ پیرما ۷۔ کوکلی بچت ۶۔

۱۔ کلات ۲۔ گارڈ۔ پھر دار۔

زوت پشیمان موتی ارماناں کاری پر دل ء
پر دتی دست ء گڈ ٹن دراج نیوگ ء
چار مہ ان کڑتہ ملک حارانی کوچک ء
گوانک و توپکاں رسکنت سلطان و نصیر
یارو جمعہ کپتان ء گون ات اے نہیں
یک پر ء فیر ء ہر سہناں جائی وارہ تیر
بندگ و ہائی پختہ ٹچ بوتنت جزیر
محمد یعقوب خان گل جہان ء ات دل پذیر

آج سر ء روج ء اے جبر سردار ء ات دپ ء
”خاران ء گزانی کنین دیم حونی و ترانی
تن ہزاران تی لعل گمیت نی سرخندنی یور اتنت
پر بدیان ء ت سائیگنی چون پڑ ورت اتنت
یک صد و پنجاہ تی حضوری و نان خور اتنت
آ شپ ء چہ سرینان پر شتنت و چم کور اتنت
شافاسی صاحب بالکل پکری بوت بسیار
آترا آزات خان سخی و اب ء دات حوال
”زور دتی براسان ء اچے ملک ء یوفرار
حبیب اللہ خان ء دتی دست ء تو بدار

امیرخان ہمت ء دتی بست پیشتر ء
لوگ ء چاریاں نی جاہ دات کوٹا ء اندر ء
لیسپ خان زرتہ کردے نی لہتیں نوکر ء
نشتگنت سردار بر پکری و مجلس

ڈرست اتنت خیالی نی آکدیں روت انت برکس ء
رہگنت سردار پر دتی و اب ء شاذہ ء
گفتہ لیسپ خان نی سنگتان چون انت نون جبر
پتہنی خیال ء وابت یعقوب خان و لغدر
نئے چشیں گالے ۲۔ رقتن ء متیلہتن گدر
قوم جمالدینی، حیدرزئی جمغہ سرچار
برہد ء روج ء آ ورا کڑتی بے میار
پر بلوچی ء کڑتی برا لیسپ خان توار
حکم ترا نیستنت نی لشکر ء واکان ء بدار

ناگت ء انبار کڑتی خونی نیں نہار
دھوئی ء کڑتہ فیصلہ دست ء ہتیار
آحت و فون رستنت اود بر سردار ء کتار
یک بران فیر کڑتہ ریفلاں شوہیں ہتیار
آج پداں سائیگ بستگنت زرمشیں سگار
سوب کڑتہ لیسپ خان نی لگتہ پر کوٹ ء سر ء

اشترے لوٹین پہ وت ۽، وارنت جزو دار
گز کو بان بہمت چر تلکت حارانی بہار
پرزہ تے لوٹین کاگد ۽ بیت.....
پہ رہ ۽ سنگیر تی مدارنت گول من چکار
وشدل ۽ سرین من برا نوٹکے ۽ دیار
سوداگر کائنت آس پھنگا ۽ قہدار
ایر کنت دیم ۽ ان صدو ہشاد کلدار

شاغاسی مولاداد

گوشده: لنگ جان ولد بکیر شیرجان ستمبر ۱۹۵۶ء

خدا یا اے منی ناز انت
گول رسول ۽ عرض منا باز انت
منے بلوچی لوز و آواز انت
بگندت امر سبحان ۽
الہی رب رحمن ۽
خدائی حکم و پرمان ۽
اشارہ لوت بہ شیطان ۽
برہ بہ نلک ۽ خاران ۽
پہ دے پنتے امیرخان ۽
چوریت ۽ بھنگے بیکار
پکن جنگے پنتے سردار

دل نہ بند بہ حکم ۽، صوب و بیکہ ۽ سایک انت
یعقوب خانی ترا قبر ۽ داہک انت نی لی
دور دات جانپاں، برز کُرت بہ سینگ ۽
سہی نیں جہاز انت، دیم کُرت بہ بے سہمگ ۽

واجہ ہیرک ۽، بلکہ ننگ ۽ کنت طمع
دُست سرداراں زیادہ بد بُرتہ ہنچشی
خان بلوچی ۽ حشم کنت، غیرت ۽ ہنچشی ۱۔
گول پلپیشی ۲۔ ۽، آ قلات ۽ ہنچشی گشی
”تم تو آپ دیکھو اچھی بات نہیں
مہر بین صاحب زیادہ ناراض ہو گیا ہے
لوز انگریزی اجنٹ ۳۔ صاحب کو بولا ہے
تم کو معلوم ہے امیرخان نے ایسا کیا ہے
اپنی خوشی سے سردار صاحب کو مارا ہے نی لی
سردار صاحب ۽ من دین تحقیقیں حوال
دروگ گنیت و آخر ۽ مسعت ہم کار
زندگ ۽ معن برتہ کائیں سال پہ سال
پیاد گن مچلے، براولا کے ان کنت سوار

۱۔ بھیت۔ ۲۔ پلپیشل اجنٹ۔ ۳۔ اے۔ جی۔ جی۔

۱۔ بھیت۔

بگھٹیں زگر ء سردار ء
 خدائی سیل کنت کار ء
 شہ ڈاہے بہ سرکار ء
 بہ آ انگریز ء دربار ء
 اجنٹ ء لونتہ آرا
 شافاسی گپ کنت گول آیاں
 خماریں بزر کنت چمان
 بدے ان لشکر و سامان
 بریں بیڑے بر آ خاران
 اجنٹ گشتی صبر پکن یکوار

سردار ء آحکمت اخبار
 حبیب اللہ خان انت سردار
 امیر ء کاگد و ایلچی نی
 انگریز ء کرمانت پیش تہی
 گشتی ہرجی اے شافاسی
 ترا حکم انت پکن جلدی
 اشید تار دات ویرا
 اشانگو لکھتہ کلتر ۲۔

۱۔ وائسرائے محمد ۲۔ کلکٹر (Collector)۔

بہ دے زڑ و ملامان ء
 سپاہ پردھت کلامان ء
 سردار ء پیش اتنت آگہ
 بہشت ء جوڑ انت تہی جاگہ
 ہزار قسم اتنت پیوہ
 اچود نون عرگہ سردار ء
 شافاسی گرم ات اے کار ء
 شافاسی لوٹی براسان ء
 دوست محمد، مقلین دانا
 علی محمد، مزن شان ء
 ہما دلہود ء داستان ء
 نہ تندیں ملک خاران ء
 وٹی، پشت جتی مالان ء
 تمام ڈاہی و میشان ء

سیلاہ و زڑو شہران ء
 درستان دور دات بہ میران
 زرمگ حبیب اللہ خان ء
 شہت یاغی پسندخان ء

دل کش اے زات نہ کُرت باد
وہمراہ نون پادکیت دلیر
مثال چلگ بجز
کمر بند بوہکت پلٹن

ہا گورکی ۲ انت لشکر
ہزارہ ۳ شیعہ نیں لشکر
تہ ۴ کش کشیں سو جرم
امیرخان عشت پرنگ ۵
نہ پُچین حاکم ۶ جنگ

نہ میزین سرد ینگ ۷
سلامتی آحتہ ۸ دیم
ہود بہ جوئے پشکین ۹
دھیری ارد ۱۰ ہشکین
دھیر نون سوچ کنت کیا ہے؟
کیوں تم ایسا کرتا ہے؟

حوال آحت کہ ”چلا جائے“
رسالہ آثر ۱۱ زرت
برابر کوٹہ ۱۲ ۱۳

سپای مطلب چہ انگریز سپاہیاں ۱۵۔ حاران ۱۶۔ پشکن تھارو ۱۷۔ کوٹہ
ہے ڈول حکم آشالاث ۱۸
جھے جوزینت بلوچ گاٹا ۱۹
جبر راستیں عجب جوان انت
پشنگ ۲۰ تا ملک ادگان انت
بازارگی ۲۱ سبل و سامان انت
گشت جاو امیرخان انت
منی گوش بوہکت سنی دار
ترپے ۲۲ ۲۳ جتہ بلخوردار
نہ بوت دست ۲۴ دگہ کردار
پدار زہکت سردار

سردار ۲۵ لوٹنت حجام
ملاڑا کش پکت نیامبل ۲۶
بہیت بہ نیام سر ۲۷ کا گل
ہدے کش روج ۲۸ سزا پلہتی
بہ گنڈنت خٹ و باز رلی
برخیش حیدر آباد ۲۹
دیش پلہل و وار ۳۰
دپ ۳۱ کش دس انت چوہے شہد ۳۲

۱۔ بلوچ کارڈ۔ ۲۔ پشین۔ ۳۔ پشین و شہر و نام انت۔ ۴۔ ترپ۔ جنگ۔ ۵۔ برخوردار۔ ۶۔ نیام

۱۔ جاکے و پولیشکل ایجنٹ و سب دائر۔ ۲۔ گورکا۔ نیپالی پلٹن۔ ۳۔ ہزارہ پانچویر۔ ۴۔ سوچر یعنی

۱۔ ایذا مطلب سکین سزا۔ ۲۔ ہر روج۔ ۳۔ بلکن، اہلق انت۔ ۴۔ رحم و نام۔ ۵۔ توپک و قسے۔ ۶۔ ہڈما۔

سردار رحیم خان بادیانی

گوشہ: ملک جان ولد پکیر شیر جان ستمبر ۱۹۶۵ء

کریم و قادریں یا رب دانا
دلانی مالک و ہستے توانا
سخاوت رہت گوں مردی و شان ء
پگندت سیل کنت آخر زمان ء
منی زرد آشکنت پر موج و لہر ء
شہینیت ریسگاں گالاں قطار ء
ہنازینیں ٹریلیں رحم جن ء را
آج ء روج ء رحیم خان زرخمت سر
کڑندے اے شوخ و بہادریں دلاور
شکار ء میل ء در کہتے دلیر

سیاہ آپ چنگ و کاریز و جنگل
ہمو گوں لاگوں بوتنت برابر
ہما بد بخت اتنت نادان و کم خیال
وئی قوت و زور ء رنہ گرت یال ۲
درا بوتنت ٹرگاں دامکنت پال
ہے ڈول گشتگنت خانی نواب

۱۔ جہر آباد سندھ و مریں جیل۔ ۸۔ شاد۔

خوراک کش پکت و نیم پاو انت
کالا پانی اے شے جاہ انت
بزانت دیم شے سیاہ انت
بزورنت پیلچھاں موٹو
سزکان کار کنت ہر روج ۲

صفت حق انت بہ سردار ء
حبیب اللہ خانی نامدار ء
شافاسی ابرش ۳ ء سوار ء
بزوری میان ء مردوار ۴ ء
بگل پڑوہ ۵۔ حمیل ء را
”شافاسی تواد ہر خیال کر“
منی داد برتہ پیداور
دو جوائیں بیارتہ کارنگر
بلوچے نام شیر جان انت
الٹی منے نگہوان انت
انت سچا ہائی ہیر
ہمارا سچ نہ گیرت تاکیر ۶۔
گلام ء معاف بنت تقصیر

دتی ٹھٹھگے عمر و حساب ء

۱۔ پشتو، لوزے کہ مطلب ی بھڑانت۔ ۲۔ خیال۔

د ترا غرق کر گئے ٹھٹھلیں دریاب ء
سکار سہریں شہ نجیت ء ہر جتی چست
ہما کو پری ا۔ و نیام سر ء سست
بر آجگ ء دپ ء سکت کُرت و جہل
نشت

دوی سکت گُور بوت پُشتی کُرت چست
برائی برجتہ رحیم خان توار ء

لچا کئے روئے ہرہ ء را
پرا پوز ء پکش لیک بر ڈکار ء
گُڈا ٹکلیں سہہ ء جتی تورو ء را
برو سنی کن دتی نون آلم ء را
اگل زئی آن علی محمد شکر زوان
گون آ شہزادگ ء کرتہ و تران
”مخلو ۲۔ سوپ اس کریں واسہ سرال کان“
ہے ڈول ٹھٹھگت رحیم خان ہمارا
ہے گپ ء زائین میار ء
ٹھٹھیں مرد ء ریں چو بے توار ء

نوا گئے بیت پر آئی دہار ۳۔ ء
کپیں شیراز ء پرکائیں ۴۔ و تارا
تا ٹھٹھیم ء دھٹھکت سنگر ء را

۱۔ سرء کانپل۔ ۲۔ براہوئی ء گال۔ ۳۔ دارء گک۔ ۴۔ پرکایک۔ چٹاگ۔

ندی کئے و ٹھٹھیم کُرت دل ء را
پکھری نی مجلس انت سردار علم خان
گشیت انت مرحبا انت برتہ رحیم جان
بلاٹھک بر تو برازی ہے نام ء
ڈرست عشت ا۔ جتی میرات انت زحم
ہے حڈو حویل ء ہر کے ہست
حمام قوم ء سرء ایر کُرت دتی دست
بڑپکی ۲۔ ء لکت ء جتنے شست
ہما ادگان و شورادک ۳۔ تی پٹھان ء
بلند دالی براحدو ڈکار ء
زبردستی ء ادگان ء کُرتہ بہانہ
حمام رخشان ء فوج و غوشم ۴۔ ء را

دو دیم ء جنگ پہ تو پک ء ٹھٹ چوش
گُور مرد یوٹھکت پکر ء الا ہوش
رحیم خان زحم کُرت ادگان کُرت پردوش

گلشیت رحیم جان حضوری نوکر ء را
بیار درگج و قابیں شہپر ۵ ء را
زمین ء برکن چ حکم کردگار ء

پکیر شادی آحت کپت چہ نیام ء
خدائی میڑ ء آدرت قرآن ء
سید بہ وت گوندینت لکوان ء

۱۔ بنیات ء۔ ۲۔ اوکانانی بڑیج ٹک۔ ۳۔ نوکے و سرون و ہم سر و اوکانانی علاقہ۔ ۴۔ ٹہی۔

رحیم خانی پاو گرت لشکران ء
بڑیجی ء جبر تحقیق سنجت
گوں آ رحیم خان آئی دست نہ ہجرت
سمند خان ا۔ گشتہ شہ قول ء وتی ء
کنین رخشانی ء ساہ ء ہدی ء
دگہ پھنت سال گوست چہ ایمنی ء
سمند خان گھوڑوے زرتت شہ جاہ ء

گوکے فاحمہ گرت چہ نام خدا ء
بدے رحیم خان ء منے دست ء تنیا ء
اشود ء اشت و آحت چہ ناسی ء
ہما کاروان لقت ٹکھی ۲۔ ء
بڑے اشتر شہ ہما آپ رتی ۳۔ ء
ہے درستان برت چہ یک جہی ء
حوالے قاصدیں آدرت ڈی ء
مروچی سوب گرتہ مدعی ء
کے ساڑی نہ انت بولازنی ۴۔ ء
فلات گیر سرین بست چہ غصتہی ء

۱۔ خان سمند خان بڑیج ۲۔ ٹکھی ۳۔ گور ۴۔ بینانی سردار شہل ۵۔ شہن اسپ و ایلین نسل

دپ لے دے زیر کی نیں آسن ء را
ہما دست داگ ہرات ء دروال ا۔ ء
لکام و سینہ بندی دھچی نی سری انت
لوند و ہڈک و شہر ء کڑی انت
چیر زمین و ہور ملک آبریشی انت
جو ہر داریں رکیب ۲۔ غالی انت
سردار صاحب کہ پوشیت و سلوان ء
سموروگراں خریدیں چوخوان ۳۔ ء
گور ء کوٹ گمان ء کمپیا ۴۔ انت
درشہیں خنجر چہ زیب و براہ انت
دپ، نال و منشت چہ ہر دزگ ء انت
چہ ء مہیز گرتہ زہر مار ء
رکیب پاو ء جتو چہ جوش و لہر ء

ہے سرخندہ ۵۔ روت چو مرگ بال ء

ترا سوب دا گلکت نون لامکان ء
بگت ء گردینیت نی نون کیت دژ جنان ء
رجیم خان پہ جنگ و شپ خون ء تیارا ت

نر آ سکین درک زوری دار پہ دار ء
گور ء تائیت و گوگ انت پہ قطار ء
پہ سر نہان ذر شکفت درائیں ڈکار ء

۱۔ برے باگ۔

حاصل خان پٹو ء سگت و ہاڑ ات
شپ ء سنتری و گائیں پہرہ دار ات
سردار رجیم خان نشت و ہنچش عشت
”ہزار ارمان منا پہ رحمل خان ہست

چھیں براس من فکست دات پہ وئی دست
دگر سیال ء مینہ و کینگ و گست
ہما ورتا شہیدی منصب ء رست۔“
ہے اوگان کہ آ حقت سے و چہار ء
شپ ء ڈڑی و آ حقت بے توار ء
بہرام خان نی برنت کارگر ء را
صحب ء رجیم خان سنی بونت حوال ء
بگل پڑیں بہ زرتیں ریفل ء را
ہما زر عشت و لوہیا اسپر ء را
آروش برت بر آ اوگان ء شہر ء

۱۔ (Druwal)۔ ۲۔ رخیب۔ ۳۔ رکاب۔ ۴۔ چٹھان۔ ۵۔ خواب۔ ۶۔ اسپ۔ ۷۔ رگے۔

تیا برت و رسیت لشکر ء را
مزار بیم ء کرگلکت سکت ء توار ء
”وئی دیما بگردین او سمند خان!
منا زانے کہ من ہستن رجیم خان!
تیا کہنگن دست ء قی جوان
اگر جنگے کئے؟“ ءے گو و میدان نی نی
مناتا کبیر نہ گون انت چہ الہ ء
برے زحم ء شروک و جنگ جاہ ء
پیش روچان لوٹیں شہ خدا ء نی نی
سمند خان عشت ترانوں مرجبا انت

بہر بگت ء قی دیم نی نون پدا انت
گور آ انت کہ مردان ء گشت نست
ترا رجیم خان مروچی کرگلکت درست
سمند خان گردینت اسپ ء وئی داگ
سرہ جنگ نیست بالکل برے باگ۔
بزان ہر دو یک پخت اتنت زہگ

کس

سرء لٹاڑ دُرست بوتنت ہاوار
خدا زور آورے نی کنت ہنچشیں کار

۱۔ ادگانستان ء وزیر اعظم ء گھنٹ۔ ۲۔ (Achesan) پی۔ اے۔ ہاگے۔ ۳۔ حاجی میر شکر خان
بھالہٹی۔

خدائی امر اتنت سردار بوت بیمار
شپ یازدہ سی بیل ہم ہوار آنت
پہ مرک ء پیالہ پڑوتیار انت
سردار ء بوتگنت مرک ء حقیقت
دینار خان ا۔ ء رحیم جان کُرتہ رخصت ا
”گوں آغوث ۲۔ جان کُنتے جوانی و مردیت“
پکیر شیر جان بکش کالان پہ بازی
دینار خان تی دل ء اش و ت کن راضی

صفت ہنچیں برا رحیم خان برازی
خزوری پر منی پور یات و حقان
دو خروار گلہ اش ڈاک ء دیکان
سردار ء جند من لوٹیں خلعتان
حمام رخشان ء ہرجی چو چک و جان
پوڑی پُرکنت گوں آغوث بخش و دینار

حمام ادگان گھنٹت ”خدائی و پارانی لی
دتی ہم ء دتیں من شاہدی ء
سردار بوتت فرار شہ ملک ء دتی ء
پہ خون و فتنہ و جنگ و بدی ء

حمام رخشان زُرت بولانئی ء
گھنٹت بر کابل ء تخت قوی ء
رپوٹ ء پیش کُرتگ دتی ء
”منی جند آحتہ پہ غازی گری ء
منا حکم دے پر اکفر ء بدی ء۔“
بگشتین ء ش صدر اعظم ا۔ ء را
امیرے ضلع ء آحتہ دیار ء
اگریز ء گڈنگی ریل و تار ء
اگریزانی کلک سک و کران انت
مہنگیں حاکم ء زور ء امان انت
اجنٹ ء گوں نی اجپسن ۲۔ کُرتگ تران
”گشی ہرجی خان بہادر شکر خان ۳۔
استعت منظور بہائی گپ و ہم تران نی لی

خان بہادر اش دتی حد ء کُرتت و ش
چشیں کارے برے وخت ء مکنت

اگر کئے ورا چندی کنت ناگار
(پ) اُس ۽ جی نیستت دو خروار
دگہ برزیں صابے ۽ کئین سوار
پدی روچان میت اش من گلگ دار

۱۔ رحیم خان ۽ براس۔ ۲۔ رحیم خان ۽ بچ۔

میر رحیم داد لانگو

گوشدہ: ملک جان ولد پکیر شیر جان ستمبر ۱۹۵۶ء

یات کئین بچ وخت خدارا
سیدان شے ۱۔ محمد ۽ را
آحہ زرد مئے موج و لہر ۽
نازمین جوائیں سر ۽ را
سردار رسول بخش قہار ۽
شجوں بوت بہ چاگنی شہر ۽
ساری ۽ بندے میار ۽
درختے شہ میش ۽ دوار ۽
شر بیعت سرپندین جوان
پیرک جی میر شریف خان

شیر ہمسین سردار سفرخان

رحیم داد خان نون زرنگ سر
گوانزگ چٹینت برابر
رحیم داد خانی دور و باری
گشت پہ آسرات و سواری
مادیان و کولواہ ۽ مہری

۱۔ کئے۔ ۲۔ بچ۔

نحو۱۔ جوائیں چہار اتنت جہان ۽
ایشا رب دات رحیم داد خان ۽
چکے جی دین و دنیا انت
دوی دولت و سخا انت
سی جی رنگ ۽ ستا انت
درست بہ رحیم داد مہا انت
نون بیان کرت پلپلی ۲۔

سرداران ۽ درستان لوٹی
نورین خان ۳۔ کرت جنگ پہ مردی
حاکم ۽ رگرت باز دردی
زندگ و دراہ ۽ گردی
اش شاما کے آترا گی ۳۔
درست سردار سردان
چو جواب دانت ہماوان

مے نمی ۵۔ دست ۶ چشین تران
دیم گردینت بہ ریم داد خان
ریم داد خان غشت من رین ۶۔ انت
سرپر آ کنگ ۶ پرشین انت
قول انت کہ آرا گرین انت

۱۔ عادت ۲۔ پشیکل ایجنٹ ۳۔ سردار نورالدین ۴۔ گہرت گردنکنت ۵۔ دیت ۶۔ من نورین

زندگ ۶ نیائین مرین انت
ریم داد خان نون گیرت انت سر
آج قلات ۶ زرت پوج و لشکر
جہلادان ۶ گور
گول سردار نوردین بو برابر
داحکت دہشت و مٹکل
”ہر کیسہ مونے کنا یل،
ہٹ سیلاتے یا مٹے مل نی نی
سردار نوردین دُن کہ پارے
جنگ نا ادا پارے
اتس کہ نا اختیارے
میغاں چپ ہرکس مردس
خیج ہزار بندغ بروس
سوب کنیغان دہڑ و سس نی لی

ریم داد خان تی دست آنت دراج

جہلادان ۶ کُرت بُنبیل و تاراج
لگنت ترنب و روالی
لشت دولت و مال
سجری و پوپ و غالی
اے کیساں ہورک اشتنت غالی
خان صاحب سئی بوت قلات ۶
پر اجنت ۶ تار داتہ
ریم داد خان سوب کُرتہ آحتہ
جہلادان دُرسٹ پتاتہ
انگریز بادشاہ انت ظلم
خان بہادری ۶ داتہ پلہ ۱۔
ریفل ۶ قیمت ہزار انت

ریم داد خان ۶ چیزے پکار انت
سوج مہ کیت کل اختیار انت
ریم داد خان غشت نوکر ۶ را
دورین ۶ بیارت گول وار ۶
ریفلے سی د ہزار ۲۔ ۶
میدان و صافین ڈکار ۶
دور جنت بہ ہم یار ۶
و سلوان پوشیت دوزیل ۳۔ ۶
ریفل و زرتہ حمیل ۶

لکھ حساب ۽ صد ہزار انت
لیڈ ۽ بارہ بسیار انت
حق دل ۽ یک کلدار انت
کاگدے، نوٹ صدی ۽
بخشنے چو چہار پیسہ ۽

شہزادگ حد ۽ سوار انت
گھوڑو ۽ دہنر چہ پدا انت
پرہدیاں استعت جوان
تورگ ۽ بی ۳ کاگے دہان

۱۔ میرموی خان محالہ دینی۔ ۲۔ سردار آزات خان نوشیروانی۔ ۳۔ یا اللہ۔ توکل۔ ۴۔ فقیر۔

رب کریم ساز

گوشدہ: ملنگ جان ولد پکیر شیرجان ستمبر ۱۹۵۶ء

رب کریم ساز و صاحب حق انت
بادشاہی حق محکم و نکت انت
تورہ و بشیخج صد ہزار لکھ انت
نام اللہ انت قدرت باز انت
نیست پرواہ، رب بے نیاز انت
بندگ ۽ ہڈگیر و سبب ساز انت
ہر کہ بہ دین ۽ سخت ۱۔ و اخلاص انت
آ بہ پیشوا ۽ محبت و انہار انت
جالمیں خیرسان واجہ بے نیاز انت
ہر کہ چہ خرس ۽ دنت وئی ساء ۽

زحم چہ کنت اود چہ کفر ۽ ہنگاہ ۽

۱۔ حمد۔ ۲۔ سی ۲۰۰ و ہزار ۳۔ دو قسم آنت۔ ۴۔ بیت۔

شور کنت وختے رحیمداد خان
میرموی ۱۔ خان دین ۽ حق براس
گوں تو است بیشک چہ اخلاص
ہر کہے بیت بہ ملک خاران
چرک ۽ حق گہنت نام
مُرگ آگوں سردار آزات خان ۲۔
آبروئے باز انت گوں آوان
حاکمی دربار و چرگہ
ہر کہ بی بے دس ماندہ
میرموی خان ۽ گہت بہ پلہ ۳۔
موی خان یاد آحت چٹک ۽
ہر چون بی گہرت آئی حق ۽
شاعران شیرجان پکیر ۴۔ ۵۔

انصاف گوں عقل و دلیل ۽
شعر عشق چہ رحیم داد خان میر ۽
من دیست عالم ۽ عشق
دولت ۽ گردنیت پشت

ورنہ آسرات سیل و سواری انت
ریفلنس توپک اسپ و ماری انت
اے جمیل آئی گردن و براہ انت
پشتول ۲۔ و جمیلیا گون ہمراہ انت
نادری عیم گوں تیج سپاہن انت

قیامت و روشن کنت وئی راہ و
پہ شہیدی و سر نصیب جاہ و
آترا زر تننت دیم پہ آسمان و
مجلس انت نشت گوں محور و ظلمان و
باز سخی انت و نشت میدان و

۱۔ تباہیگ۔ ۲۔ پشتول۔

مہلہیں ٹپت و جہل پہ سرزان انت
آ غلامانی ۱۔ گو و میدان انت
حیلہ کُرت شاعر ہند کُرت گال و
ورنہ پہ شوق و گردگ و ٹال و
برسر و بدیت شدہ و شال و
آ مشہدی نیں لگی، رومال و
ہر کسے جوڑ انت شوخ و مغرور انت
قیامت و اندیش شدہ دل و دور انت
امر بیت رب و جان بیت بیمار
ٹیج بہت آئی دارشیں دروار
دُرسٹ طیبہان و لوشت پہ انکار
پنڈران خیرات کنت بسیار
کچے را منظور نہ کنت سٹار
ملخصوت راتیں نیگ و نہایت

۱۔ صدق۔

لیکھ و رب و آودنت نان و
گنڈگاں سیر کُرت دُرسٹ مہمان و
نون برے زہد و نام و شتام انت
آخر و جاہ بالکل جوان انت
ہر کسے مستمعد و دنیا دار انت
من گھنیں آسرات نہ کنت خوار انت
روگن ولاندہ و وارتن زہر انت

آ شہ اے چپاں باز پرہیزگار انت
دخت نماز و کہ لُوک و بیمار انت
اے لعین شیطان گردن و سوار انت
ابلیس و سکت آ حمیل و یار انت
باز بادشاہ انت نشت پہ تخت و
تکم کنت مخلوق و برے دخت و
قیامت و اندیش انت پہ دُست و
نون ہے گونڈین راہ گداری انت

سادگیں پوشاکِ دینت جان ء
کوپک ء نکل بخت بہ شہر ویران ء
واہگ بیدیت درست سیالی ء
بازاریں گیس تئی گوں بوپ و غالی ء
کس نہ کنت آئی غایہ س مالی ء
دارش لوگ ء یک دے نیلیت

۱۔ سادہ ۲۔ زبان ۳۔ منت داری۔

لحدی شہ حاک ء پڑ کنت کیلیت
پاتیہ اے نکل دنت و کڑت حق نیلی،
عز رائیل کیت پہ مجلس ء یار ء
پیش نہ انت دگوش ء دگہ کار ء

سوج کنت ساری ء ہے چار ء
ارواح و گنجیت، کنت بت ء ثابت
دست و پاد بوتنت بہ سر ء شاہد
اے زبان، آواز آحتہ بہ گوانک ء
کڑت باز تقصیر چم و بُروانک ء
ہم گوشی بیشک من کڑتن چاری
پاد برا پندان زرت ذمہ داری

آخرا بیمار پہ نظر گندیت
آج جن وزہگان زوت دل ء بندیت
نوک نہال حاکنی بہت بندی
کیت پہ پادان ہر نیمگ ی حسیل

۱۔ دشنامی۔

کنت تھس تنگی بہ سہہ اے ہاہل لی
دل خبردار انت سئی بیت گوشاں
خیرہ انت چم گھتگھت
پوشاں

نون دل پکرانی تھا جل انت
نون زبان میر ء پڑشتہ دل انت
و فتگھت مثلاً نون قرآن ء را
لیسین ء حرقان کھتگھت زوان ۲۔ ء
رت کنت احسان پر مسلمان ء
ساہ رہتہ چو طفل شیطان ء

خیمہ ء جلس کڑت داران ء
چادر ء کڑت مدچہ دل تھان ء
کوزگ و بوی درست سامان ء

اے کنا قدرے چپک خیراتے
با غلگ اونا وختان میراتے
کنے ہر دے بجٹیفک ماتے ۲۔
مشر ۲ روج وخت میزان انت

دست ہما چیزاں برت پہ نگراری
چندیاں سیر داتے وئی زند ۲
پڑ بنت چروک اش حق جند ۲
سل کن ات لکھ خور ۲ ہشاری ۲
ہفتیکے گردیت پہ دیم جہاری ۲
برول ۲ بیکتہ نیازی ۲

۱۔ اڑت۔ ۲۔ ماتے۔

قاضی ۲ دیم ۲ گپ ۲ دیوان انت
ہر کنے دین دوست و مسلمان انت
جاہ کٹارانی دوزخ ۲ نیام انت
گورگ و ہندو و کریشان ۱۔ انت
لمحہ سنی ناپاک نی ہوک و مردار انت
دوزخ ۲ بندی و سزاوار انت
آ اشا شیطان ۲ گلگ دار انت

اے ہما مرد ۲ چپ چلیں کار انت
اے رہ ۲۔ ۲ شیطان آدان گھٹت
ہ سر دیم ۲ تاپکے منتت

۱۔ مات۔ ۲۔ ہشاری۔

کون جنوازان ۲ گپ کنت سخت ۲
”اونتا گل ۲ تا نا بخت ۲
ای اریٹ ورتا دون آف کہ پھڑ
ناچتا تا ای دوست و ہڈ گیر نی نی
دست برازال سک کنت، پل ۲
”نی ننا ساگے زو ٹریف بلہ نی نی
شیر زال گپے یات کرت نوکی ۲
خسین چہ عاروس ہہوکی ۲
اے جواب ۲ مگر دینت گنت ہم زواں
”قوے کہ ایدے کیوہ ای بے زو

ہستہ مگر دوستے جی

مہر و بگندے دھندلی
گد اش بہائی یار من!
زوری اگہ گفتار من
گران انت خرید و گہگ و جن
طوطی لبیسیں گل سمن
مہر و دل و تو ایر چکن

۱۔ گون آ۔ ۲۔ اٹی (عربی) معنی براس۔ ۳۔ دگ۔

رزق و حلالیں میر چکن
شیطان و پٹان زیر چکن
پوچ انت دورچی نیں دُنیا
کنے کہ کنت دروگ و گناہ
روت تنک دپہیں گور و تنیا
کنے نمیت (آئی) واڑ د پناہ
دروگ و کہ روچے بہر بیت
چوں پہ گل و الکاح بیت

راست و سر و روت سوار بیت

دروگ رو بہ نیام و گار بیت
نام ی پدا کش نہ گیرت
دروگ گشتہ من زور آؤرن
بگاہ و پوچ و لشکر ان
گوئیں نمہان گوہ بران
راست گشتیت من زیادہ ان
پوشدہ حدل و شرع ان
من ظاہر و بے درور ان
راست کہتہ دروگ و پنجگ و
بیا کہ رون دیما تر و
دروگ نون پدا چکی و ترا
اود پر دریاب و زیر گشتہ
راست و ترا آ دیم گشتہ
دیما پر گردینست پدی
حرف دگہ دروگ و گشتی
”سیل کن کہرچے بوت حال تھی؟“
دروگ و بگشتن ”چون کشتین
ہر مجلس و ساڑی و تین نی نی
دروگ گشت و سر زرت ملام اب
”من واجہ ان راست مئے گلام نی نی
راست گشتیت ”مے گو مخورا
ززان و گشتیے گکورنی

حیران ہے، تہ سلحور ۲۔
ریش ۶ حتی ۳۔ کٹان
آش ۶ بھگان ۱۲۔ کٹان ۳۔ کٹان ۱۲
رپتہ ملام دیما جنان

پریات و زروائی ۵۔ کٹان
”شیطان ہست مئے یارو جان
درد ۶ شریکیں مہربان
لٹنے توئے سکین کمان
راست ۶ خراب کُرت علقوان ۶۔“

۱۔ رشتہ ۲۔ لہر زک ۳۔ تراشان ۴۔ منظر ۵۔ زروائی ۶۔ طاقہاں۔

شیطان گون راست ۶ دنت حوال
”حتی مدار گوں من چکار
اودا کہ کرتہ من چکار
بہ دور بنین چات ۶ کینار
ہرجی کہ بیت گرم و لوار
بے موسم ۶ سبز انت بہارنی لی
راست گشی چ تیت سرائ
پنچنت ہائی بیل و یار

لئے کپیت من کیلگ ۶

روچے کہ سئی بیت اش پدا
پچی نہ منہ جاگہ ۶
شیطان و ترا کُرت آدے
سہر پشک و آہو دروشے
چہر غلک کوفے اوداٹھے
چو ٹیلک تہ رنگو لاک لی
خن سرمہ با عوداک لی
دشبو جتہ جان ۶ وئی
گامان ۶ زوری کوتری
آحتہ شیر خام ۶ عقل ادا
چروک کسان کُرتہ دل ۶
لانچیت ورا روت پہ مڑا

ہستی ۶ شہ دست ۶ شہ
شیطان اشودا گلڈ ۲۔ کٹہ
راست آحتہ گنت بہ عطفو ۶
دست ۶ رپہ ریش ۶ جتہ
”قولیت کہ تیلین ہرے ۶ لی لی
رجت بہ شیطان ۶ سر ۶
گوازینتگ ٹیک ۶ دپ ۶

گلشنِ مقدار و رازِ ہر کسی
کزا یک دخترے جوانین و دی بُوت
حمامِ ہسر و چم کفنت دُوت

بدینِ راہ و کفنت سوارنی آترا زُوت
نہ بیت پیر زو کہ ذراہ و بہ بچیت
مقابلِ بیت گونی کنے آ و بچیت
و ترا زو باذنت راج و صفی نی
چیک و حدگ و دُڑیں دپ و تران
پگند و رنا ترا حرفے گلشنِ جوان

اے سادہ

اتنے نیزگار و نیسجت بیلا و نان نی
بچیک و نیچک کے نی حورک و کفنت شان
گلشت ہر کہ دل و دت بادشاہ انت
نیت سرپند کہ اے مئے حذو جاہ انت
دل و منشا و حورکیں حدگا انت
چہوت بُزریں جہان ۲ آئی رضا انت

بچک و پچان پوشیت پُرما انت
دودست گت و ہلکت و جہا انت
ہے جوانین پریانی ستا انت

بر علقوان پُشتت زوال
نیستت ملام و سوچ و حال
راست و و ترا کرت بے متیار
اللہ تہ پشن ہم کفنت
شیرجان حکیم و رحم کفنت
ساہ کندن اون آسان کفنت
دہی مدام ان شات کفنت
روح اون شہ روح و زیات کفنت

اے سادہ ۲۔ ۲۔ ۲۔

پشت

گوشہ: ملک جان ولد شیرجان ستمبر ۱۹۵۶ء

گرین نام و ت کریم صاحبی حق
جہان و دست انت تھی پلو و سکت

اگہ کہ لٹرو کفنت خراب انت
تجیت قرض و پداہر وخت کریاب انت
نہ گندیت نان و آدمی سیاہ دلاپ انت
نہس اے تاکہ بت و ہست زندگی و
نشوان انت منا شہ گندگی و
گنمین ذکر و خدا و بندگی و

بر دست بندگان
پس ۽ رویش پیش
زہک آحت امبران
قوت و کل کشاد ۽
کشت صفت جهان
اے گپ منا نہ نجیت
کہ سر بین ۽ امکان
پاد ۽ سر ۽ کہ بوشتین
روشن انت کل جهان
چار حبر ۽ کرامات

دورازیں پیرمئی بند تائیت
گور ۽ ہارحتی نی قیمت ۽ چنکس بیت
سپتیں کہکران ہم وٹن دیت
جنین شاستہ و مرد لنگوی انت
خٹک س دروگن ۽ بو ۽ ہڑی انت
پونگ مردم ۽ "ہامس توی نی نی انت
جنین لون پنت دنت مرد ۽ رومائیت
"غریب ان ننکین جوان اف لاطماعی
ارے دروغ باز کنکس بے سائی

۱۔ یک تیل۔ ۲۔ جاگہاں۔ ۳۔ حک۔ نازشت۔ اردو ۽ سالن کن (کورکالی)۔

اریرگل دشمن ۽، بیت اس کرد چوٹ
توار کنکس غریب ۱ شیر و مرد موٹ
"حکم دار ملک ٹی اشس پرگی
کنے تیر تو بہ ۽ کالخوا اریس نی"

کشت خراب و زیان

بوج: موٹر

۲: کیت زرشو مجین زردوک
درو شاپ جتاں انت مثل لوک

بوج: ریل گاڑی

۳: پہناو ۽ گون ہستنت ہپوک
بالا نشین زیات کشوک

بوج: ٹیلیفون و ٹیلیگراف

۴: قدرت کردگار انت

م تجارت

کوشدہ: ملک جان ولد شیر جان ستمبر ۱۹۵۶ء

۱: قدرت کردگار انت

قدرت تھی بسیار انت

مُرخند و یور سوار انت

دیہائی زور جنان انت

یونج: ہارو ہیر و پ کور و آپ

۵: بگندت بادشاہ زیب دار و

حساب و زیادتی فوج ہست مارا

بگندت رو برو و زین و سوار و

طلم و چہر کنت ہر کس دتارا

یونج: استار

۶: مرگے کہ ہاڑل و زر

تالان کنت حمام پڑ

نئے فوج دارست لی لشکر

کنت مزل و قراسر

یونج: روج

۷: یکے کہ زیب دار انت

بزرگ جہاں سوار انت

ہر یکے تار پہ تار انت

شہزادگ و گہار انت

یونج: ماہ

۸: چیزے ٹہینتہ بیابان

یوتہ خریدار ارزان

ہرجی و بیت آمان

لڈت ہست ہار جوان

یونج: واد

۹: کسانین کوٹوے جوڑ انت

تہدی ہستنت کچری ہر دوکین برات

کڑی و کھل انتت زمزیر و پولات

یونج: دپ

ا۔ چاکہاں۔

۱۰: گوٹہ انت آگہ دراج

غومیت چو شیر و کنت توار

ہر جا بیت مردے دوچار

بہ نگشتن و کن اعتبار

یونج: دپ پڑیں تو پک

۱۱: قدرتو کردگار انت

پیدا شہ آ ڈگار انت

درستانی بیل و یار انت

یک کوٹوے بینت جاہ

تجلیت سرء نکل گمراہ
دریا بے چیرائی تاپا
سیلء جتا بیت چوٹ
کیت کردہے سفید پوش
لڈت ی آ کنت نوش
دُرسٹ گہار و خاموش
بوج: حلیم
حرفان عشقین پہ اے زوان ۲
سرہندہ بنت ءش نادان

۱۔ بے اندازہ بھل۔ ۲۔ زبان۔

پیدا و جوڑ کُرت الہان
چار کُنڈ ء کُرتش تالان
عطر و زیاد و ریحان
ہر تیر مہ دُرمستان
سہزانت چو بارگہ ء میان
بارے کہ لڈت ءش گران
نیمست ءش شمار و پایان
آ روج کہ بہیت زیان
بوج: قہر

